D R A U G A S

MOKSLAS MENAS LITERATŪRA

ANTROJI DALIS / 1968 METAI, LAPKRIČIO MĖN. 16 D. / NOVEMBER 16, 1968 / PART TWO NR. 271 (46)

LAISVOSIOS LITERATŪROS SKERSPIŪVIS

Stambaus kolektyvinio veikalo vienoje knygoje sulaukus

LIETUVIŲ LITERATŪRA SVETUR 1945 - 1967. Redagavo Kazys Bradūnas. Rašo: Antanas Vaičiulaitis, Kęstutis Keblys, Rimvydas Šilbajoris, Stasys Santvaras, Vladas Kulbokas, Juozas Girnius ir Česlovas Grincevičius, Dailininkas Vytautas O. Virkau. Išleido Į Laisvę fondas lietuviškai kultūrai ugdyti 1968 m. Leidinys 697 psl., kaina $10, gaunamas ir "Drauge".

*

Jau daugiau dviejų dešimtmečių senumo laisvoji pokario lietuvių literatūra lig šiol vis stokojo platesnio studijinio žodžio, gilesnio literatūrinio nagrinėjimo, idėjinio bei forminio įvertinimo. Periodinėj spaudoj pasirodančios naujų knygų recenzijos literatūros bičiuliui, šio laikotarpio čionykštės literatūros mokslui ir aplamai kasdieniniam jos skaitytojui, žinoma, buvo geriau negu nieko. Tačiau tokios recenzijos, išblaškytos įvairiuose spaudos puslapiuos, parašytos la bai įvairių ir toli gražu ne visada lygiai gerai kvalifikuotų recenzentų, vis dėlto negalėjo sudaryti pilnesnio šio laikotarpio mūsų grožinės literatūros vaizdo. Pagaliau periodikoj perskaityta knygos recenzija, laikui bėgant, lengvai pamirštama, reikalui vėl esant, jau sunkiau besurandama parankėj nepanaudojama.

Būtinas reikalas

Reikėjo ką nors daryti, kad šitas lig šiol toks vienintelis ir tokių išskirtinių sąlygų mūsų grožinės literatūros laikotarpis neliktų lietuvių rašto istorijoje tik kaip legenda, o būtų aptartas viename studijiniame leidinyje kaip konkreti, pačių rašančių ste bėta ir pergyventa tikrovė. Užsibrėžta tai padaryti parankiame vienam stambiame tome, kad jokiam mūsų literatūros istorikui ar šiaip studijozui kada nors atei tyje ir dabartyje nereikėtų klaidinėti nežinomais keliais, kad jis rastų visa ką vienoje vietoje ir toliau jau lengviau galėtų daryti savąsias išvadas arba bent naudotis kelrodžiu.

Ačiū Dievui, kad taip dar yra

Suprantama, toks veikalas nei leidėjams (Į Laisvę fondui lietuviškai kultūrai ugdyti), nei jo autoriams be moralinio pasitenkinimo nieko kito negalėjo žadėti. Leidėjams išlaidos milžiniškos, kurių negalima padengti, net ir visą leidinio tiražą išpardavus. Autoriai paaukojo ne savaičių ir ne mėnesių savo vargano laisvalaikio valandas, už sunkų studijinio rašymo bei skaitymo darbą mūsų sąlygose tegaudami tik simbolinį atlyginimą. Ačiū Dievui, kad šitokių leidėjų ir šitokių autorių mūsų čionykščio kultūrinio gyvenimo tėkmėje dar yra. Gal kada nors šitokių dėka tautos akivaizdoje pavyks išteisinti visą mūsų išeivi-

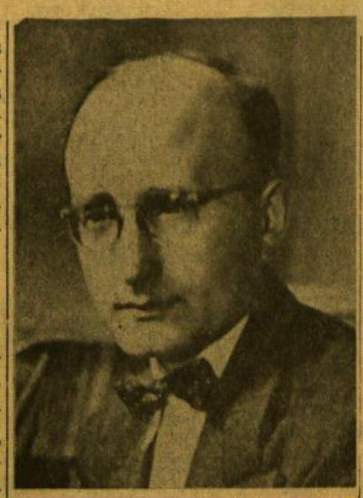

Antanas Vaičiulaitis, novelistas, romanistas, poetas ir literatūros kritikas, knygoje "Lietuvių literatūra svetur" plačiai aprašo laisvąją mūsų poeziją, šiemetinis Krėvės vardo literatūrinės premijos laureatas. Premija už suliteratūrintų padavimų rinkinį "Gluosnių daina" (išleistą 1966 m. J. Kapočiaus) autoriui įteikiama Montrealyje šiandien, lapkričio 16 d.

Kęstutis Keblys, novelistas ir literatūros kritikas, knygoje pasvėręs mūsų romanus.

Rimvydas Šilbajoris, literatūros kritikas, pokario laisvųjų mūsų novelistų vertintojas.

ją, atnešant ir ant svarstyklių padedant panašias knygas kaip ir dabar tik ką išėjusi "Lietuvių literatūra svetur 1945-1967".

Leidinio išorė ir autoriai

Be abejo, mūsų periodinėje spaudoje ši knyga bus dar plačiai recenzuojama, aprašoma ir vertinama. Šį kartą tebūna tik laikraštinis, daugiau statistinis jos pristatymas, informuojant ir pamasinant skaitytoją, nieko ne laukiant, eiti ir ją nusipirkti, iš anksto žinant, ką joje bus galima rasti.

Pats leidinys jau imponuoja ir savo išorine išvaizda: keturių spalvų dail. Vytauto O. Virkau aplankas, kieti žalsvos drobės vir šeliai, pati knyga net 700 psl. Leidnį redagavo Kazys Bradūnas. Apie 23 metų kūrybinio laikotarpio atskirus mūsų literatūros žanrus bei kitas problemas, pateikiant visą dešimtmečių bibliografiją, rašo: Antanas Vaičiulaitis, Kęstutis Keblys, Rimvydas Šilbajoris, Stasys Santvaras, Vladas Kulbokas, Juozas Girnius ir Česlovas Grincevičius. Vis tai pavardės, kurių kompetencija šiam reikalui negalima abejot. Permeskime visa tai bent trumpu žvilgsniu.

Poezija

Po trumpos redaktoriaus įžangos eina Antano Vaičiulaičio beveik aštuoniasdešimties knygos puslapių studija "Lietuvių poezija svetur". Čia labai įžvalgiai idėjine ir formine prasme Vaičiulaitis nagrinėja kūrybą visų mūsų čionykščių poetų, pradėdamas vyriausiuoju Jurgiu Baltrušaičiu ir baigdamas Algimantu Mackum ir dar jaunesniais. Kai kurių autorių aptarimams skirta net po keletą puslapių, o apie kitus ir trumpiau rašant, duodama tai, kas yra esminio, kalbant apie to ar kito poeto kūrybą. Gražiai išryškinamas Fausto Kirsos naujas ūgis, į klasikų gretas įrikiuojami Aistis ir Brazdžionis, aiskiru akcentu pabrėžiami Radauskas ir Ant. Gustaitis, ryškinamas naujos generacijos — žemininkų ir kitų atsiradimas, paskirai aptariama kiekvieno jų kūryba, studiją užsklendžiant ne ornamentuotos kalbos generacijos (Mackaus) pastangom, bendroje išvadoje, sakant, kad "apžvelgtieji metai sudaro visą epo-

Stasys Santvaras, poetas ir dramaturgas, aptaręs knygoje čionykštę mūsų dramaturgiją.

Nuotr. V. Maželio

cha, lietuvių poezijai davusią reikšmingų kūrinių".

Romanai

Kęstučio Keblio raštas "Roma nas išeivijoje" knygoj užima 129 psl. Tik viena ši studija, atskirai ją paėmus, jau būtų visai pakankamo storio knyga. Vieną po kito čia K. Keblys vertina visus mūsų romanus nuo M. Bavarsko "Pilkųjų namų" (1947) iki pasirodžiusių laisvajame pasaulyje 1967 metais. Dvidešimtmetinį mūsų romano laikotarpį rašantysis čia suskirsto romanų kilimo ar smukimo bei kitomis aplinkybėmis ribojančiais perio dais. Neatlaidus, kietas ir niekam nepataikaujantis K. Keblio žodis čia lukštena visą mūsų romaninės kūrybos derlių, drauge užgriebdamas ir kitas, su romanais susietas, mūsų literatūrinio gyvenimo apraiškas, kaip, sakysim, ilgametį "Draugo" romanų konkursą ir kt. Nors ir rasdamas mūsų romanų girioje gerokai vien krūmų, vis dėlto studijos išvadose, į visa tai atsigręžęs, Keblys mato nemažai ir ąžuolų. Anot jo: "Tie ąžuolai tai "Kryžiai", "Namas geroj gatvėj", "Ke lionė", "Miškais ateina ruduo", "Balta drobulė", "Šikšnosparnių sostas", "Ikaro sonata", "Pakeliui į Atėnus". Tai veikalai, kuriuos sunku užmiršti. Jie tvirtina, kad lietuvių romanan atėjo žmogus. Jie rodo rašytojo laimėjimą prieš aplinkos beprasmišku mą. Jie liudija, kad išeivijos rašytojo sėja stambiosios beletristikos laukuos atnešė vertą derlių."

Novelė

Lietuvišką novelę knygoje gyvai aptaria Rimvydas Šilbajoris, kiekvienam autoriui puslapių ne sigailėdamas. Novelei knygoje yra skirta 87 psl. Gyvai čia sveriama ir vyresniųjų (Savickio, Šeiniaus) ir Ramono, Vaičiulaičio kartos ir pačių jaunųjų novelinis lobis. Kai kurie autorių aptarimai (pvz. Vaičiulaičio), virsta tiesiog atskiru, puikiai nutekintu straipsniu apie vieno ar kito novelisto kūrybą.

Dramaturgija

94 knygos puslapiai skirta mūsų čionykščiai dramaturgijai. Autorių po autoriaus, veikalą po veikalo keldamas, Stasys Santvaras, žodį atitinkamai parinkdamas, čia kalba apie tremties dramatinę literatūrą, pradėdamas V. Krėvės "Dangaus ir žemės sūnumis" ir neskubant knyga po knygos gana vaižgantiškai skleisdamas Alanto, Griniaus, Landsbergio, Škėmos, Pūkelevičiūtės, Ostrausko ir kitų mūsų dramaturgų puslapius.

Vladas Kulbokas, kalbininkas lituanistas, knygoj talpinamoj studijoj sutelkęs daugiau dvidešimtmečio mūsų literatūros kritikos mintis ir faktus.

Juozas Girnius, filosofas, tačiau nevengiąs ir literatūrinių studijų. ("Žemės" antologijos įvadas ir kt.) čia minimoje knygoje aptariąs čonykštę mūsų literatūrą visumos žvilgiu.

Nuotr. V. Maželio

Kritika

Reta mūsų literatūroje naujiena yra ir knygoje skelbiamas Vla do Kulboko darbas, duodantis 23 metų čionykštės mūsų literatūrinės kritikos vaizdą. Dideliu kruo pštumu autorius iš periodinės spaudos — laikraščių ir žurnalų čia yra surankiojęs ryškesnius tų ar kitų kritikų pasisakymus, tos ar kitos knygos įvertinimus, iškelia taipgi vykusias diskusijas tarp kartų bei nuomonių susikry žiavimus dėl vienos ar kitos knygos, sakykim, pvz. dėl V. Ramono "Kryžių". Paliečiami bei reziumuojami ir kiti ginčai, užsidegę kadaise dėl A. Škėmos vertinimo ir pan. A. Kulboko straipsnis — tai detalėse labai gyvas viso mūsų literatūrinio bruzdėjimo vaizdas ir nuorodų šaltinis, beśiliejantis knygoje per 117 psl.

Juozo Girniaus žvilgis

Mūsuose toks pirmakartinis yra ir knygoj randamas Juozo Girniaus 94 psl. straipsnis "Visumos žvilgis į mūsų egzodo literatūrą". Tai įvairiais atžvilgiais laikotarpį aptariantis ir sumuojantis žodis, nevengiant jame paralelės ir su aprašomojo laikotarpio okupuotos Lietuvos literatūra.

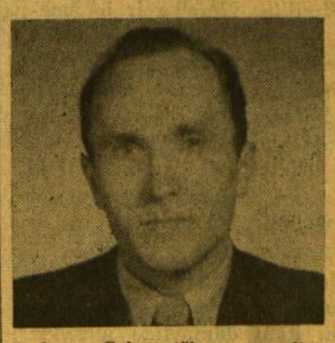

Česlovas Grincevičius, novelistas, bibliografas. "Lietuvių literatūrai svetur 1945 — 1967" parengęs viso to laikotarpio bibliografiją.

Bibliografija ir užbaiga

Česlovo Grincevičiaus pateiktoji 1945-1967 metų laikotarpio laisvojo pasaulio lietuvių grožinės literatūros bibliografija leidinyje užima net 63 psl. Straipsnyje suminėta 42 serijiniai leidiniai, raštų rinkiniai ir almanachai, 177 poezijos knygos, 29 dramos, 129 romanai ir apysakos, 89 novelių ir apybraižų knygos, 21 humoro knyga ir 101 knyga, skirta jaunimui. Viso — 588 knygos. Gale knygos įdėtoje pavar-

(Nukelta į 2 psl.)

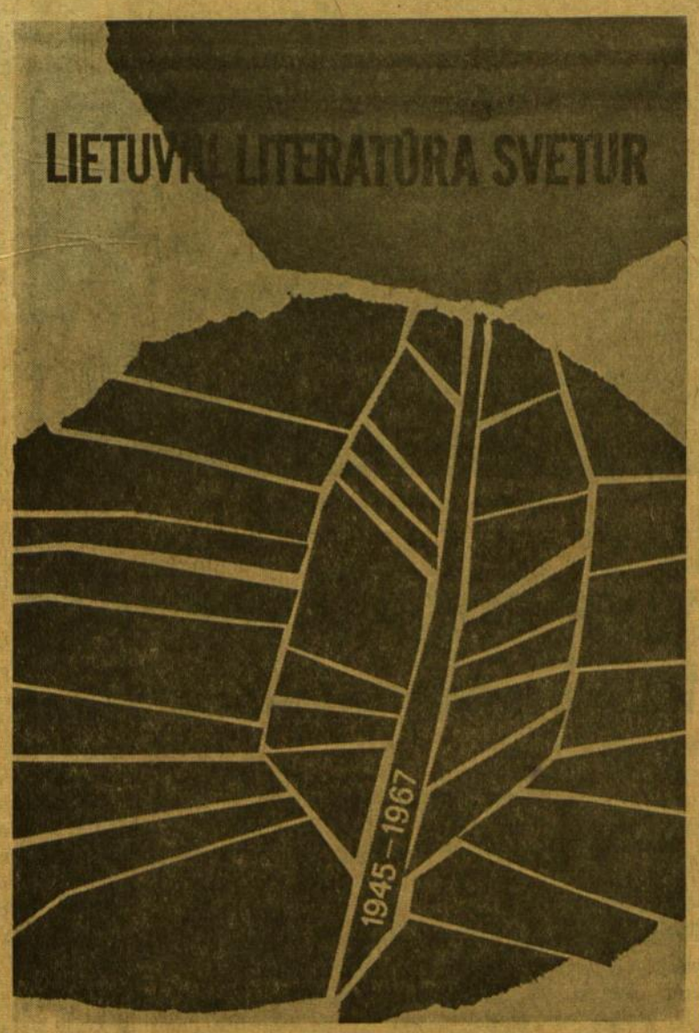

Knygos "Lietuvių literatūra svetur 1945 — 1967" aplankas, pieštas dail. Vytauto O. Virkau.

Šiame numery:

- Pirmą kartą šimtmečių raidoje.
- Laisvosios literatūros skerspiūvis.
- Istorikas Paulius Šležas.
- Vilniaus operos tenoras Chicagoje.
- "Viva poesia" vakaras.
- Dieve, laiminк Baltiją.
- Laisvosios poezijos antologija.
- Dadaizmas ir surrealizmas.
- Pokalbis su režisieriumi Petru Maželiu.
- Baltijos likimines problemas besprendžiant.
- Lenkiškas "Lietuvių Enciklopedijos įvertinimas."
- A. Smetonos rečitalis Detroite.
- Naujas Solženicino veikalas.
- Susirūpinta didžiausiu pasaulio invalidu.
- Akademinės prošvaistės.

Kertinė Paraštė

PIRMĄ KARTĄ ŠIMTMEČIŲ RAIDOJE

Iš knygos "Lietuvių literatūra svetur 1945—1967" įvado

Pirmą kartą lietuvių grožinės literatūros šimtmečių raidoje šitokiu pločiu galima kalbėti apie mūsų rašytojų kūrybą svetur. Ir vargu ar kurioje kitoje tautoje kada nors didžioji dauguma rašytojų taip vienu kartu apsisprendė palikti gimtąją žemę, stovėdami prieš dilemą: vergija ar laisvė.

Tegu istorija galutinai įvertins šį jų neatšaukiamą nuosprendį, pasverdama jį pačių rašytojų kūrybinėj liepsnoj nulietais svarsčiais. Tačiau ir dabar, beveik po ketvirtadalio šimtmečio laisvosios lietuvių literatūros egzistavimo svetimose žemėse, jau yra akivaizdu, kad lietuviškasis raštas šiuo pasitraukimu didžia dalimi išvengė antrojo spaudos draudimo, tėvynėn grąžinto visu XX amžiaus tironijos rafinuotumu. Laisvoji lietuvių literatūra čia ir lėmė, kad ir net juodžiausiuose stalinistinio siautėjimo ir ligšiolinių varžymų metuose bendroji mūsų kūrybinio žodžio slinktis neatsiliko nuo pasaulinio literatūros pulso, kai tėvynėje tuo pačiu metu ne kartą tvyrojo baugi ir bergždžia tuštuma.

Daugiau kaip po dviejų dešimtmečių, šiandien jau galima detaliau aptarti ir, kiek įmanoma, susumuoti laisvosios lietuvių literatūros pobūdį, jos žanrų pasiektąsias ribas, netesėjimus ir laimėjimus. Šitai padaryti vienintelė ir pribrendusi galimybė yra išeivijoje, kai tėvynėje čionykščių mūsų rašytojų visa vidurinioji karta ir jau čia bręstanti jauniausioji karta neleidžiamos minėti nei tenykštėse enciklopedijose, nei ten leidžiamose antologijose bei literatūros istorijose, norint skaitytojui, tur būt, sudaryti įspūdį, kad vertos dėmesio naujosios lietuvių literatūros iš viso Vakaruose jau nebėra.

O vis dėlto šitokie dalykai nenuslepiami. Kad ir kaip vingiuotais keliais, šviežia laisvojo pasaulio lietuvių rašytojų knyga Lietuvą, ypač ten gyvenantį ir kūrybiniu žodžiu nuoširdžiai besirūpinantį rašytoją, pasiekia. Gi pastaruoju metu net jį įtakoja, kas ypač jaučiama jaunosios kartos poezijoje.

Tokioje bendroje situacijoje ir gimė mintis parengti ir išleisti šią kolektyvinę knygą. Būtu netiesa ir kone gyrimasis tvirtinti, kad ji parašyta, suredaguota ir išleista lengvai.

"Lietuvių literatūra svetur" prasmingai išleidžiama šiais metais, minint penkiasdešimtmetį nuo Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo. Tebūna tad knyga autorių ir leidėjų jubiliejinė duoklė, supilta mūsų tautos šios rūšies santaupų bendrinin aruodan. Kai suvereninės Lietuvos politinis žemėlapis okupanto išbrauktas iš pasaulinių atlasų, tebūna ši knyga neištrinamas taškas kultūriniame mūsų tautos žemėlapyje, šiais laikais apimančiame visą pasaulį, kur tik begyvena kūrybingasis lietuvis.

ISTORIKAS PAULIUS ŠLEŽAS

J. DAINAUSKAS

Š. m. gegužės mėn. suėjo 30 m., kai per anksti iš gyvųjų tarpo išsiskyrė gabus mūsų istorikas **Paulius Šležas**, gimęs 1902 I. 1 d. Sabonių km. Joniškėlio valsč., Biržų apskr. Būdamas dar 17 - 18 m. jaunuolis, jau buvo pergyvenęs nepriklausomybės kovų fronte vargus. Lenkams užgrobus Vilnių ir veržiantis į Lietuvą, jis su grupe kitų moksleivių, kaip šaulys, berods, keturis mėnesius išbuvo fronte, Utenos rajone. Pa nevėžio gimnaziją baigė 1925 m. Gimnazijoje buvo energingas skautų organizatorius ir draugininkas. Užtat, atsidūręs universitete, Paulius iš karto įstojo į studentų skautų draugovę, nors dalyvavo ir studentų ateitininkų veikloje. Kurį laiką buvo skautų štabo bendradarbis, rūpindamasis jaunesniems perduoti savo gyvenimo patirtį.

Išoriniai buvo labai ramus, tikrumoje labai daug pergyvenimų slepiąs viduje. Mažai kas bežinojo jo materialinius vargus. Teturėdamas pasauly vienut vieną senutę motiną, sunkiai dirbusią dvare, — jis studijavo vargdamas kur kas daugiau negu šim tai mūsų studentijos. Tačiau tą jo vargą nedaug kas matė. Tai irgi neabejotinai atsiliepė į jo sveikatą. Pirmi simptomai sunkios ligos pasireiškė 1928 m., bet jis jų nepaisė. Palaužtas jis niekad neatrodė, nors jau tada sakė, kad jo dienos suskaitytos. Skubinosi tik baigti mokslą. Istoriko diplomą Paulius gavo 1929 m. birželio 15 d.

Į mokslinį istorijos darbą jis įsitraukė dar studentaudamas. Baigęs universitetą, liko Kaune, kad lengviau galėtų prieiti prie šaltinių bei literatūros, nors provincijoje galėjo rasti daug geresnes materialines sąlygas. 1932 m. uždarius S. Daukanto mokytojų seminariją, kurioje Paulius trejus metus mokytojavo, dvejus metus Kaune jis po to pastovios tarnybos neturėjo, tačiau provincijon vis dėlto nevažiavo. Ji jau buvo palietusi istoriko tyrinėtojo aistra. Be šaltinių, be bibliotekų jis jau negalėjo gyventi. Vertėsi iš raštų. Savo redaguotame 1930 m. leidinyje "Vytautas Didysis" išspausdino ir savo pirmuosius istoriškus straipsnius. Gausiai jo rašiniai Lietuvos istorijos temomis pasirodė 1932 - 34 metais. Tomis temomis rašyti jis ėmėsi, kai pamatė, dar bestudijuodamas, kiek mažai mūsų visuomenė (ne tik tada, bet ir dabar!) Lietuvos praeitį pažįsta.

Rašė įvairiuose žurnaluose ir laikraščiuose (Athenaeum, Karo Archyve, Lietuvoje, Mokykloje, Mūsų Žinyne, Naujoje Romuvoje, Šviesos Keliuose, Židinyje ir jv. kituose). Iš svarbesnių jo istorinių rašinių minėtini: 1831 m. Lietuvos sukilėlių siekimai, Kęstučio šeima; Klaipėdos miesto istorijos bruožai 1252 - 1466; Muravjovo veikimas Lietuvoje 1863 - 1865 m.; Vytauto kovos dėl Žemaičių ir Klaipėdos 1411 - 1422; Ar Gediminaičiai kilę iš žemaičių?; Šventosios mūšis (atspausdinti prieš jo mirties metus), Bažnyčios ir valstybės santykiai Žemaičių Vyskupystėje Valančiaus laikais; Lietuva ir Lenkija, jų santykiai nuo seniausių laikų iki šių dienų; Žemaičių valstiečių padėtis XVIII a. pabaigoje. Bendradarbiavo daugelyje leidinių istorijos klausimais kaip antai: Jogaila (1935), Lietuvos istorija (1936, parengdamas joje skyrių "Lietuva rusų valdžioje"), Krikščionybė Lietuvoje (1938) ir kit. Prisidėjo prie kelių istorijos vadovėlių parengimo, pateikdamas jiems visą istorinę tematiką.

Paulius visada troško surasti ir pasakyti ką nors nauja. Daug savo sumanymų, užsibrėžtų darbų nesuspėjo realizuoti. Mirė 19 38. V.9 d. tesulaukęs 36 metų. Jo mirtis buvo didelis nuostolis visuomenei ir istorijos mokslui. Savo rašiniais Lietuvos istorijos temomis Paulius Šležas liko atmintinas ne vien tik istorikams, bet ir šiaip visiems, kam savo tautos istorija yra brangi ir nepamirština.

VILNIAUS OPEROS TENORAS CHICAGOJE

BALYS CHOMSKIS

Virgilijus Noreika ir jo žmona, pianistė Žaneta, atvykę į Ameriką, po sėkmingų gastrolių Kanadoje, koncertavo pirmą kartą Chicagoje lapkričio 9 d. Prudential auditorijoj. Gera tūkstantinė lietuvių publikos žavėjosi jo lietuviškų dainų ir operų arijų dainavimu, kėlė audringas ovacijas menininkui už jų atlikimą.

Noreika yra buvęs kurį laiką Milane, turėjęs progos susipažinti su italų dainavimo mokykla ir operos menu, debiutuoti "La Skaloje" Puccini "Madame Butterfly". Tenoro partija toje operoje nėra didelė, nei sudėtinga, bet dainuoti nors vieną kartą "La Skaloj" reiškia įeiti į aukštesnę dainininkų klasę.

Koncerte lietuviškų dainų pirmoji programos pusė nepasižymėjo muzikaliniu atžvilgiu aukštu lygiu. Susipažinus su solisto plačia emocijos skale, atrodė, kad jam buvo per ankšta ten, kur nėra geros poezijos ir muzikos. Nors reikia pastebėt, kad dainininkų "muzikavimo" psicholo gija yra labai skirtinga nuo instrumentalistų-solistų psichologijos. Instrumentalistas renkasi savo repertuarui iš sudėtingų ir rimtų muzikos kūrinių, nes tik tokia kūryba jį kelia. Dainininkui gi užtenka kartais lengvų dainos triukų, kuriais jis gali pažerti save arba suspindėti auksu ir pelenuose. Noreika yra gilesnis menininkas už savo "protėvių" tenorus, ir jis gali nesekti jų pavyzdžiu.

Tarp kelių geresnių repertuare dainų pažymėtinos yra V. Klovos ganyklų dainos arba liaudies dainų siuita, parašyta balsui ir birbynių kvintetui. Prieš penketą metų tokį bandymą yra atlikęs kompozitorius Darius Lapinskas. Iš liaudies dainų jis sukūrė "Mergaitės dalios" mozaiką, parašydamas muziką mezzosopranui ir simfoniniam orkestrui. Tad Lapinskas įvedė liaudies dainą į moderniąją kultūrą, Klova pabrėžia dar labiau tik jos gimtąją vietą. Mano nuomone, jie abu yra teisūs, plėsdami liaudies dainų horizontą.

Kuo Noreika žavi publiką? — Jaunas, dėkingos išorės ir puikių manierų vyras užmezga iš karto su auditorija šiltą bičiulystę. Jo dainavimas, stipriai paremtas ak toriškų talentų, iškelia dainos žodinį ir muzikinį turinį su meniška išraiška. Balsas yra lyrinės spalvos, techniškai gerai apvaldytas, mezzo forte ir piano turi ryškią legato liniją, nors kartais aukštame registre suskamba suvaržyta forte (Cilea Frideriko arija). Gali būti kad pripuolama išimtis dėl kokių nors priežasčių, nes tenoro balsas yra jautriausias instrumentas. Be to, salės architektūra nėra skirta dainavimui. Bet toliau, šabloniškai tariant, Noreika vis labiau įsidainavo. Ir visą skirtingų emocijų arijų eilę jis atlieka artistiškai ir švaria intonacija.

Virgilijus Noreika ir pianistė Žaneta Noreikienė parodė puikią meninės išraiškos harmoniją.

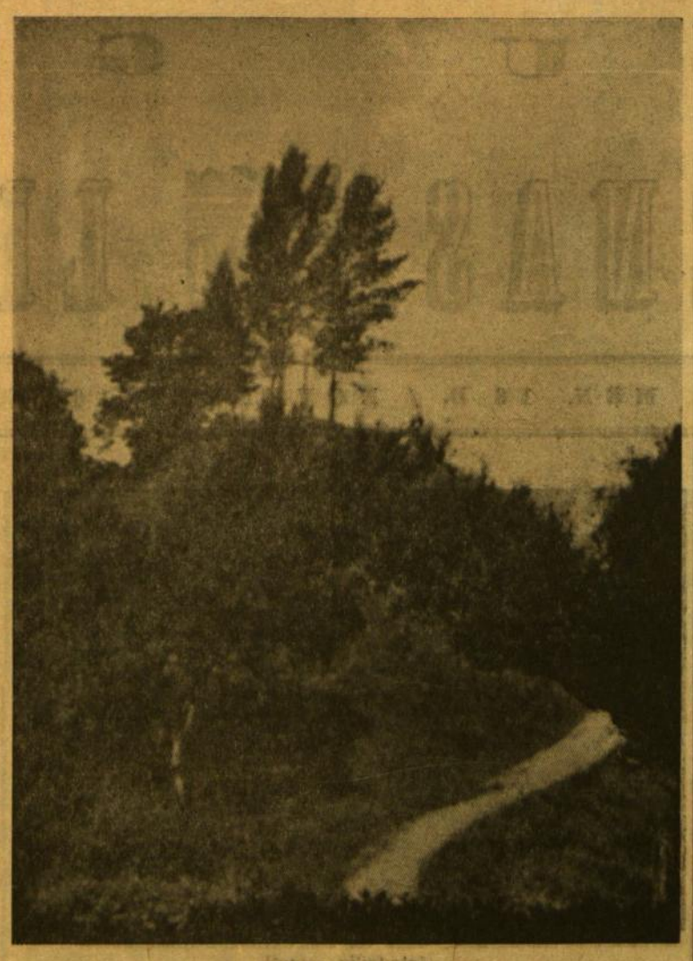

Punios piliakalnis

'VIVA POESIA' VAKARAS

Pokalbis su spektaklio režisierium Darium Lapinsku

Sužinojęs, kad rež. Darius Lapinskas ruošia naują premjerą Teatro festivaliui, "Draugo" korespondentas kreipėsi į jį vienu kitu klausimu, kuriuos čia ir pateikiame mūsų skaitytojams.

— LB Jaunimo teatras, Jums režisuojant, neseniai suvaidino Anatol. Kairio "Curriculum vitae", dabar vėl rengiatės naujam pasirodymui Teatro festivalio metu. Jūs davėte šiam pasirodymui "Viva Poesia" ..vardą. Kodėl?

— Vakaro programą sudaro Jono Meko "Pavieniai žodžiai", Antano Škėmos "Nakties tyla", Mykolaičio Putino "Prometėjus" ir Anatol. Kairio "Diplomuotas siuvėjas". Pastarasis veikalas yra specialiai parašytas teatrui—scenai. Visi kiti yra perdirbti—pritaikyti iš poezijos ir prozos veikalų. Jono Meko poezija yra lyriška. Gi lyriškumas savyje neturi jokio sceninio efektingumo. Paėmęs 8 eilėraščius iš Jono Meko poezijos knygos aš bandžiau išgauti dinamiškumą. Vienoje plotmėje atitrauktinai bandydamas pailiustruoti kai kurias Meko poezijos vietas, kitoje plotmėje bandydamas atspėti ką vienas ar kitas žodis savyje reikštų Mekui, filmų revoliucionieriui, žmogui, einančiam su šių dienų banga. Pavyzdžiui, žodis "alkana", kuris eilėraščio eigoje turėtų būti deklamuojamas labai tyliai, mano pritaikyme skamba garsiai. Tai yra mano bandymas įspėti kaip pats Mekas reaguotų į žodį "alkana", galvodamas apie pasaulį, mirštančius iš badoo žmones, apie žmones, kuriems reikėtų gal tik vieno kąsnio, kad jie prailgintų savo gyvenimą viena ar keliom dienom.

Darius Lapinskas

Antanas Škėma yra dramaturgas. Jo trumpą prozos kūrinį buvo visai nesunku perkelti į sceną. Šiame veikale aš bandžiau visus sceninius judesius, kurie šituo atveju yra stilizuoti, susche matinti, pažaboti sistemai — scenai. Pavyzdžiui, šiame veikale atliekami judesiai, praėjus kuriam laikui yra pakartojami atbulai (lyg tai filmas būtų rodomas grįžtamai). Šie judesiai nesipriešina tekstui, bet ir kartu jo pažodžiui neiliustruoja, o sukuria visai savarankišką sceninį efektą.

Kadangi Putino "Prometėjus" yra režisuotas Leono Barausko, tai nenorėčiau apie tai čia pats kalbėti.

Anatolijaus Kairio "Diplomuotas siuvėjas" yra pats naujausias jo veikalas, slepiąs savo tematiko je, simbolikoje ir aktualijoje visai neseną, mus supusią praeitį. Pačios tematikos, aš manau, nėra ko aiškinti, nes mes patys buvome viso to liudininkai. Gi prie mones, kuriomis ši tematika bandoma perkelti scenon, pamatys visi, atsilankę į spektaklį.

— Kodėl visa tai vadinate "Viva Poesia"?

— Liečiant šio spektaklio pavadinimą "Viva Poesia", norėčiau pasakyti, kad gyvenime yra kur kas daugiau poezijos, negu mes patys pastebime. Argi, pavyzdžiui, gatvėje laikraštį parduodantis berniukas nėra poezija? Šiuo atveju turime visas poezijos ypatybes, aktualiją, staigmeną, rimą, ritmą.

— Ryšium su sėkminga Jaunimo teatro veikla tebūna ir toks klausimas: ar yra galimas lietuvių teatro atgimimas išeivijoje?

— Ačiū, kad mūsų Jaunimo teatro veiklą vadinate sėkminga. Labai malonu girdėti. Tačiau pranašu nenorėčiau čia pasiskelbti.

— Yra žinoma, kad Jaunimo teatro nariai nėra išėję jokių dramminių studijų. Ar, Jūsų nuomone, galima laukti iš jų išaugant gerų ir stiprių aktorių, kurie sugebės reprezentuoti lietuvių teatro meną bei tęsti jo tradicijas?

— Ach, tos draminės studijos! Man prisimena vienas girdėtas nuotykis iš Drezdeno konservatorijos. Kžkoks garsus kompozitorius, atėjęs konservatorijon, buvo paklaustas, ką jis galvoja apie kompozicijos studentus. Tuo metu koridoriuje aplink jį vaikščiojo barzdoti, pypkes įsikandę studentai, pristatyti jam kaip studijuoją kompoziciją. Kompozitorius pažvelgė į juos, šyptelėjo ir pasakė: "Iš tų, kurie atrodo kaip kompozitoriai, tikrai jokių kompozitorių neišaugs. Iš tų, kurie neatrodo kaip kompozitoriai, gal kuris kompozitorium ir bus."

Aš manau, kad iš jaunimo galima tikėtis visko, ir gero, ir blogo. Ir todėl aš tikiu, kad jie galės ir sugebės reprezentuoti lietuvių teatro meno tradicijas.

Drauge galima tikėtis, kad jie, ko gero, sukurs ir visiškai naujas tradicijas, ir tai mane labai nudžiugintų. Jaunimo entuziazmas yra neišsemiamas. Šiuo atveju yra tik klausimas: kaip grei tai šis Jaunimo teatre dirbąs jaunimas pasens?

— Ar galima tikėtis kokių režisūrinių siurprizų "Viva Poesia" spektaklyje? Kiek čia dalyvauja žmonių ir kokie įdomesnie ji šio pastatymo aspektai?

— Į šį klausimą bus atsakyta Padėkos dienos išvakarėse, lapkričio 27 d., trečiadienį, 8 v. vak. Jaunimo Centro didžiojoje salėje.

Febas

KULTŪRINĖ KRONIKA

● **Prano Gailiaus naujų darbų paroda Paryžiuje.** Šiame mieste gyvenantis mūsų dailininkas, prieš keleriūs metus surengęs savo parodą ir Čiurlionio galerijoje, Chicagoje. Šiuo metu ypač dėmesio kreipia į grafiką. Lapkričio 13 d. "Galerie Librairie Philippe Saint-Honoré" patalpose, Paryžiuje, atidaryta Prano Gailiaus lino raižinių ir spalvotų graviūrų paroda. Ji tęsis iki lapkričio 30 d. Ciklas lino raižinių pagal prancūziškai rašiusio garsaus lietuvių poeto O. V. de L. Milosz-Milašiaus tekstus pavadintas LE LIVRE PREMIER DE LA SUITE LITHUANIENNE.

● **Simano Daukanto vardu** pavadinta Papilės vidurinė mokykla, minint rašytojo 175 m. gimimo sukaktį.

● **Čiurlionio vardo muzikinis konkursas** organizuojamas Lietuvoje. Į jo programą įtraukti M. K. Čiurlionio kūriniai, kuriuos turės atlikti konkurso dalyviai. Geriausieji atlikėjai gausią diplomus. Teisėjais pakviesti muzikai: B. Dvarionas, J. Karnavičius, L. Digrys, J. Čiurlionytė, E. Balsys, J. Juzeliūnas. Konkurso organizacinio k-to pirmininku yra prof. St. Vainiūnas.

LITERATŪROS SKERSPIŪVIS

(Atkelta iš 1 psl.)

džių rodyklėje suminėtos 507 pavardės.

Visa tai rodo, kad tik ką išėjusi "Lietuvių literatūra svetur 1945-1967" yra neeilinis leidinys, jau vien savo apimtimi prašokantis visa, kas lig šiol mūsuose šia kryptimi buvo padaryta. Kiekvieno lietuvio bibliotekoje ji būtina, nes nieku kitu nepakeičiama, norint susidaryti laisvojo pasaulio lietuvių literatūros vaizdą tiek mūsiškės tiek pasaulinės literatūros raidos kontekste.

Rezid. Tel. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS, GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Priima ligonius pagal susitarimą, jei neatsiliepia, skambinti HU 8-3222

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10—12 val. ir 7—9 v vak. Šeštadieniais 10—1 val. Trečiadienį uždaryta Ligoniai priimami susitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WAlbrook 5-5076.

Ofisas 3148 West 63rd Street
Tel.: PRospect 8-1717
Rez. 3241 West 66th Place
Tel.: REpublic 7-7868
DR. S. BIEŽIS
CHIRURGAS
Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadieniais uždaryta. Antradieniais ir penktadieniais vak. nuo 7 iki 8 val

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-čios ir California
Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštad. 2—4 val.
Trečiad. ir kitu laiku pagal susitar
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapumo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9 antr., penktad. 1—5 treč ir šešt. tik susitarus.

Ofiso — HE 4-5758.
DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 51st Street
Valandos: antradieniais, penktadieniais 2-9 v., šeštadieniais 10-1 p. p. Ligoniai priimami pagal susitarimą.

Kai kuriuose skyriuose perėmė optometristas
DR. EDMUND E. GIARA
2709 W. 51st Street
Tel GR 6-2400
Val. pagal susitarimą. Firm., ant., ketv. 2- 5, 7- 9 vak. Penkt. 2- 5 v. Šeštad. 10—2 val.

Ofs. 735-4477 Res. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BLDG
6449 So Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0878
DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akušerija ir moterų ligos
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti: MI 3-0001

Ofiso RE 4-1414, Rez. RE 7-6867
DR. B. GAIŽIONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akušerija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 1—3 ir 6—8 val. vak.
Šeštad. 12—3 val. popiet.
Trečiadieniais uždaryta

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų — rez. PRospect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O K S A
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad. ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 v. ir nuo 5 iki 8 v. v.
Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960
DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 6 iki 9 v. v.; šešt. nuo 9 iki 12 val.; arba susitarus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1—4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta.

Ofiso ir buto tel. OLympic 2-1881
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

Tel. — REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvis gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p., 6-8 val vak. Šeštad 12-3 val. p.p., trečiad. uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak., išskyrus trečiadienius.
Šeštadieniais 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
KŪDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 — 8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p., šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso telef. RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HEmlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel PR 8-7773; Rez. PR 6-4732
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos: pirm., ketv., 5—8 val., antrad. ir penkt. 1—4 val.
Priiminėja tik susitarus

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 9—11 ryto ir 4—8 v. v.
Šeštad. 9 a. m. — 3 v. popiet

ASSOCIATE OPTOMETRISTS
Lietuviškai kalba
DR. FRANK PLECKAS, OPT
3424 W. 63rd St., GR 6-7044
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses"
Valandos pagal susitarimą
Uždaryta trečiadieniais

DR. A. POSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
5159 So. Damen Avenue
Valandos: 2—9 val. p. p.
(išskyrus trečiad.ieną)

Tel. 423-2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 So. Kedzie Avenue
Val., pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. 8 v. r. iki 9 v. v. Treč ir Šeštad. 8 v. r. iki 3 v. popiet

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Prieš Šv. Kryžiaus ligoninę
VAL.: pirm. nuo 6 iki 8 v. p. p.; antrad. ir ketv. nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. v.; penkt. nuo 9 iki 11 v ryto. Kitu laiku susitarus telefonu:
Telef. REpublic 7-2290

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLĖS IR PROSTATO CHIRURGIJA
Ofisas 2454 W. 71st Street
Val. antrad. nuo 2—5 popie
ketvirtad. nuo 6—8 vak
Ofiso telef. 776-2880
Rezid. telef. PR 9-6730

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS
15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill
Kabineto tel. 687-2020
Namų tel. 839-1071
Vizitai pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. GRovehill 6-0617
Valandos: pirm. ir ket. nuo 12 val. iki 2 val. p.p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p.p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
Telefonas 925-8296
Valandos: 2—8 v. v., penktad. 10—12 v. r., 2-8 v. vak. Šeštad. 1-4 v. vakaro. Sekmad. ir trečiad. uždaryta
Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., Treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštad. 2—4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Priiminėja ligonius tik susitarus
Val.: 2—4 p. p. ir 6—8 v. vak.
Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Telefonas — GRovehill 6-2828
DR. A. VALIS - LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2524 West 69th Street
Valandos: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. vak
Šeštadieniais 1 iki 4 val.
Trečiadieniais uždaryta.

Tel. PRospect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VAŠKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6648 So. Albany Ave.
Val.: pirm., antrad., ketv. 6—8 val vak., penkt. ir šeštad. 2—4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-5156
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą.

Ofiso tel. 767-2141, Namų 636-4850
DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Val. pirmad., antrad., penktad. 1—4 ir 6—8 v. v., ketvirt. 6—8 v. vak. Šeštadieniais 12—3 val. popiet

DIEVE, LAIMINK BALTIJĄ

Latvijos laisvės paskelbimo 50 metų sukaktį lapkričio 18 d. minint

ANDRIUS BALTINIS

Laisvė ir kultūra

Laisvė yra būtina sąlyga kultūrai kurti. Tik laisvoje tautoje gali tarpti visos meno ir mokslo šakos. Atgavusi laisvę, latvių tauta čia sparčiai ėjo pirmyn, pasiekdama aukštą lygį visose kultūros srityse. Minint Latvijos neprikalusomybės 50 m. sukaktį, būtų labai tinkama proga apibūdinti visą latvių kultūrinę kūrybą ir iškelti ypač tas kultūrines sritis, kuriose latviai yra pasiekę didelių laimėjimų. Tačiau tai būtų didelės studijos, o ne laikraštinio straipsnio rėmai. Prisiminkime čia bent tiek —

Latvių, kaip ir mūsų, kultūros pagrindas yra jų liaudies kūrybą: dainos, šokiai ir tautiniai rūbai. Jie turi apie 60.000 liaudies dainų su 12.000 įvairių melodijų. Atgavę laisvę po pirmojo pasaulinio karo, latviai labai trumpu laiku sukūrė savo tautinę kultūrą, kurią sudaro literatūra, apimanti lyriką, romaną ir dramą, taip pat turėjo operą, teatrą, baletą, plastinį meną ir skulptūrą. Mokslai, pradedant archeologija ir istorija, kuriomis latviai tyrinėjo savo praeitį, ir baigiant visomis mokslo šakomis, buvo dėstomi ir kuriami įvairiose mokslų akademijose, konservatorijose ir institutuose, ypač Latvijos universitete, kuris Latvijos neprikalusomybės laikais turėjo didžiausią studentų skaičių visoje Europoje. Negalima čia viso to tautos polėkio apžvelgti, tad sustosime tik bent prie latvių tautos himno ir vėliavos, kurie simbolizuoja jų tautinę kultūrą, ir kur atsispindi jų kovos dėl laisvės. Tebūna čia atskleistas bent vienas kitas tos kovos epizodas.

Latvių himnas

Pirmoje latvių dainų šventėje, įvykusioje 1873 m. Rygoje, buvo sudainuota latvių kompozitoriaus Karlio Baumanio daina "Dieve, laimink Baltiją". K. Baumanis gimęs 1835 m. Vilkenuose. Dėstė vokiečių kalbą Petrapilio mergaičių gimnazijoje, dalyvavo latvių tautinio atgimimo veikloje, rašė ir pritaikė melodijas savo ir kitų sukurtiems eilėraščiams. A. Baumanis buvo pirmasis iš latvių, kuris suvokė latvių muzikos tautinį savitumą ir mokėjo jį išreikšti savo kompozicijose.

Todėl jo sukomponuotoji daina "Dieve, laimink Baltiją", padarė visiems šventės dalyviams gilų įspūdį, ji virto visos tautos malda ir vėliau tautos himnu. Latvių slaptieji troškimai turėti laisvą tėvynę, savo Latviją, buvo išreikšti trumpame eilėraštyje ir jo iškilmingoje, ryžtą ir viltį keliančioje melodijoje. Ir latviai ją dainavo savo susirinkimuose, svečiuose ir visokiose sueigose. Rusų valdžia tai pastebėjo ir uždraudė šią dainą dainuoti.

Dainos tekste nieko kenksmingo okupantas, rodos, negalėjo surasti net ir dėl to, kad joje buvo minima Baltija, kuri siejo tris tautas, estus, latvius ir lietuvius, gyvenančius prie Baltijos jūros. Bet ši daina slėpė savy laisvės idėją, visą latvių tautinio atgimimo troškimą sukurti savo valstybę. Nežiūrint draudimo, daina buvo nenutildoma, ir ateinančiose dainų šventėse ji buvo vis dainuojama. Ketvirtoje dainų šventėje 1893 m. ją dainuojant, dalyviai spontaniškai atsistojo, nusiėmė kepures, nežiūrint rusų okupantų draudimo. Nors K. Baumanis neišvydo Latvijos laisvės, bet jam mirus 1905 m., tauta jo sukurtosios maldos neužmiršo. Nepriklausomai Latvijai atsikūrus, 1920 m. ant jo kapo pastatytas paminklas. Ir tų pačių metų birželio 7 d. ši malda buvo pripažinta tautos himnu ir tokia ji yra ir šiandien.

Latvių tautinė vėliava

Legenda pasakoja, kad prieš 700 metų, kai latvius puolė kalavijuočiai, viename mūšyje į latvių rankas pateko baltoji riterių vėliava. Toje pačioje kovoje buvo sužeistas latvių kar.vadas. Kareiviai baltąją vėliavą paklojo ant žemės ir ant jos paguldė sužeistąjį savo vadą. Jis sukvietęs visus karius ir sakęs, kad nors jis ir mirtų, kariai turi jam pasižadėti kovoti tol, kol priešas bus išvarytas iš gimtojo krašto ir jo laisvė atstatyta. Tada vadas mirė. Kai jį kariai pakėlė nuo vėliavos, ji nuo vado kraujo buvo visa raudona, balta buvo likusi tik toji vieta, kur vadas gulėjo. Dėl savo vado mirties nuliūdę ir įtūžę, latviai kruvinąją vėliavą pririšo prie kardo ir, ją iškėlę, metėsi vėl į kovą ir priešą nugalėjo.

Nors tai yra legenda, bet ji remiasi tikru atsitikimu. 1279 m. latvių laisvės kovų vadas Namekis žygiavo į Rygą, o jo pulko priešaky buvo tikrai nešama raudonai baltoji vėliava. Nors latviai ilgas kovas prieš kryžiuočius pralaimėjo, o vėliau pateko į rusų, vokiečių ir švedų vergiją, tačiau kovos dvasia dėl laisvės juose neišblėso. Praeito šimtmečio antroje pusėje atbudo latvių tautinė sąmonė ir sustiprėjo laisvės troškimas. Jie tada pasigedo savo senosios vėliavos. Jų mokslininkai, menininkai ir senovės tyrinėtojai mėgino atrasti Latvijos vėliavą tokią, kokia ji buvo senovėje.

Šiais tyrimais remiantis, 1923 m. buvo priimtas dailininko A. Cirulio pagamintas vėliavos projektas. Tame projekte yra dvi spalvos: raudona, balta ir raudona. Viduriniojі baltoji dalis yra siauresnė, o raudonieji kraštai dvigubai platesni. Ji atitinka latvių legendas ir istorinius įvykius. Todėl naująją vėliavą latviai labai mėgo. Grįžtantieji po pirmojo pasaulinio karo į Latviją pabėgėliai puošė raudonai baltomis vėliavomis traukinių vagonus. Latvių kariai, kurie kovojo tiek Latvijoje, tiek už Latvijos ribų, visada nešėsi su savim tautinę vėliavą, kuri stiprino juos kovoje ir priminė Latviją.

Latvijos himnas ir tautinė vėliava simbolizuoja latvių kultūrą, jų tautines vertybes ir pastangas jas išlaikyti. Himnas ir vėliava primena latviams ir šitais jubiliejiniais metais, kad negali būti laisvos Latvijos be latviškosios kultūros, kurią latvių tauta yra kūrusi ir dėl kurios yra kovojusi ištisus šimtmečius.

Ruta Stamere (latvė, g. 1913) Gėlių pardavėja

Laisvosios poezijos antologija

Laisvojo pasaulio lietuvių poezijos 25 metų laikotarpio antologija, redaguojama Kažio Bradūno, planuojama išleisti 1970 metų pabaigoje ar 1971 pradžioje. Tai bus vienas stambus tomas, kuriame tilps visa 1945—1970 metų laikotarpio mūsų čionykštė rinktinė poezija. Kaip žinome, poezijos antologijos lietuvių naujosios literatūros raidoje turi gana įdomią tradiciją Jas leido įvairūs literatūros sambūriai, atskirų Lietuvos regionų poetai, atskiros kryptys, atskiros kartos ir pan.

Bene populiariausia poezijos antologija nepriklausomybės metais buvo "Vainikai", redaguoti Kazio Binkio ir išleisti dviem atvejais: 1921 m. "Vainikai"' ir 1936 m. "Antrieji Vainikai". Pokaryje pažymėtina A. Vaičiulaičio ir J. Aisčio redaguoto ji ir 1952 m. Lietuviškos knygos klubo Chicagoje išleistoji "Lietuvių poezijos antologija" ir K. Bradūno redaguotoji ir 1951 m. Lietuvių Dienų išleistoji kelių poaistinės kartos susibaudėlių manifestacinė "Žemė", nuo kurios ir visa ši mūsų poetų karta įgijo žemininkų vardą.

A. Vaičiulaičio ir J. Aisčio redaguotoji lietuvių poezijos antologija, pradedant liaudies dainomis ir Mažvydu, žinoma, negalėjo išskirtinai plataus dėmesio skirti šio pokario laisvojo pasaulio lietuvių poezijai. Pagaliau šiandie nuo jos pasirodymo jau vėl yra praėjęs daugiau kaip dešimtmetis. Ogi visi tie dešimtmečiai yra gana gausūs čionykštės mūsų poezijos laimėjimais, kuriuos tačiau okupantas rusas pavergtoje Lietuvoje neseniai išleistoje dviejų tomų Lietuvių poezijos antologijoje neleido nė vienu pavyzdžiu parodyti.

Tokioj situacijoje pasidarė būtina visa, kas laisvajam pasaulyje lietuvių poetų per artėjančius 25 metus sukurta, pradedant Mykolu Vaitkum ir baigiant pačiais jaunaisiais, surinkti, parodyti ir palikti viename talpiame tome. Tikimasi, kad knyga-antologija bus tikrai paminklinė, išleista minint šį tikrai brandų mūsų laisvosios poezijos šimtmečio ketvirtadalį.

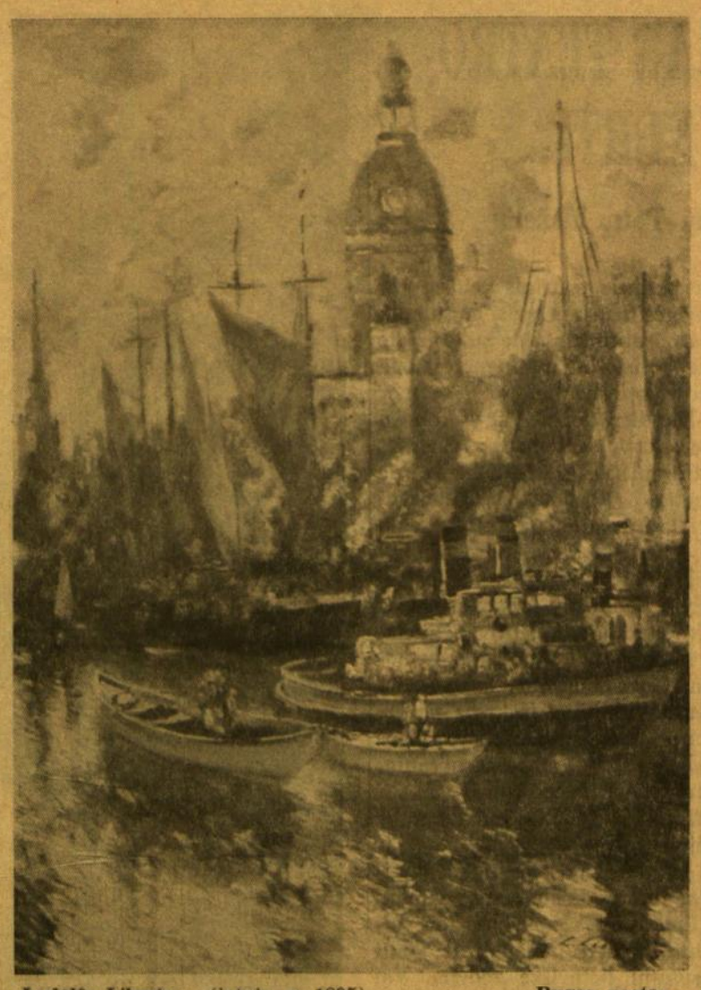

Ludolfs Liberts (latvis, g. 1895) Rygos uostas

IŠ LATVIŲ POEZIJOS

ARNOLDS APSE

ŠIANDIE

1968 m. Lapkričio Aštuonioliktoji

Nėr šiandien vėliavų, nėra giesmių Brolių kapuos.
Yra tiktai gėlė — žiemkentė, slapta ten pasodinta,
Yra berželis, kuris čia po žiemos vėl sulapos,
Yra slaptoji ašara, kuri į šaltą smėlį krinta.

Svetimoj žemėj užkastas su žaizdomis ten kalbasi
Ir karčiai juokiasi latvių karys,
Išgirskite Rytai, kurie išplėšėt mums namus,
Išgirskit Vakarai, kurių garbė sutemo.

Dar šiandien klauskim, kurie tebegyvenam:
Ugnis krūtinėje ar dega, ar gęsta ji ir blėsta, —
Šviesiąja viltimi į Latviją ją neškim,
Kad naktį tamsiąją trys žvaigždės nesutemtų.

Nėr šiandien vėliavų, nėra giesmių Brolių kapuos.
Bet yra ryžtas. Yra siaubas. Yra slaptoji ašara.
Yra gėlė — žiemkentė, ji išlaikys ir sulapos,
Ir vėl bus vasara.

ROBERTS MUKS

RUDUO

Ruduo ne tam skirtas, kad ateitų žiema:
Tai sekmadienis, kada turime važiuoti į svečius
Kiekvienas pas save,
Tai laikas šalia laiko,
Žingsniai, kurie artėja, kai visa tolsta.

Ruduo tai milžinniška, geltona žvaigždė,
Sustojęs laikrodis prie Dievo liemenės,
Per ankstyvas džiaugsmas.

KELIAI IR VANDENYS

Keliai ir vandenys yra tiktai ant žemės,
Bet niekad, niekad mes nevažiuojam jais žemėje,
Nes mūsų sielos skrenda pirma mūsų,
Nes mes nesame savo sielų grobis.

Keliai ir vandenys saugo brangiausiąją:
Substanciją, kuri yra paukščių plasnojime,
Tekančios saulės žemės užpuolime
Ir debesų dangaus atakoje.

Taip ir mes saugojam savy kelius ir vandenis,
Saugojam juos kaip pirmagimį vaiką,
Nežinodami, kad,
Gal būt,
Jie yra pagimdę
Mus.

Iš latvių kalbos vertė **A. Blt.**

DADAIZMAS IR SURREALIZMAS

Įspūdžiai ir mintys, parodą Chicagos Meno institute aplankius

SAULĖ JAUTOKAITĖ

Meno ir poezijos srovė dadaizmas (prancūziškai dada — arkliukas) gimė tuojau po Pirmojo pasaulinio karo 1916 m. Zueriche. Įvairių tautybių poetų ir dailininkų grupė išėjo protestuoti prieš tų laikų nusistovėjusias tradicijas, formas bei idėjas. Būdingiausia jų žymė — absoliutinė revoliucija bei moralinė, intelektualinė ir socialinė netvarka. Ši grupė patį zenitą pasiekė 1936 m., suruošdama savo atskirą parodą. Tačiau dadaistai nesukūrė didelių meno kūrinių. Nesukūrę nieko apstulbinančio nei mene, nei poezijoje, greitai sugriuvo. Tačiau dadaizmas turėjo nemažai reikšmės kitoms modernioms meno srovėms. Iš šios srovės kilo daug galingesnė surrealizmo srovė ir abstraktusis menas.

Dadaizmui sugriuvus, iš jo griuvėsių išsivystė kita, jau daug įtakingesnė meno srovė — surrealizmas. Ši meno srovė pasireiškia psichinio automatizmo metodu, išreiškianti sąmonės nekontroliuojamų apraiškų pasauli, iš pasąmonės iškylančius vaizdus. Kaip pats vardas surrealizmas — virš realybės pasako, čia duodama pilna laisvė pasireikšti pasąmonei, atsiribojant nuo bet kokių estetinių bei moralinių varžtų. Surrealistai daugiausia sėmėsi įkvėpimo iš Freudo psichologinių sapnų studijų. Šie dailininkai tikėjo, kad protas gali pasireikšti bet kada, visai nepriklausant nuo realiojo pasaulio aplinkybių.

Nors surrealistų kūriniai yra virš realybės, tačiau užsimotam išreikšti jie naudoja realistines priemones. Visi daiktai jų paveiksluose yra labai aiškūs ir atpažįstami, bet tie daiktai yra sudėti tokiu fantastišku būdu, kad jų negalime įsivaizduoti mūsų sąmoningoje realybėje. Surrealistai taip sujaukia erdvę ir perspektyvą, kad tiktai žmogaus sapne arba jo fantazijoje galime matyti tokią daiktų tvarką.

Šių dviejų panašių srovių, dadaizmo ir surrealizmo, meno paroda žiūrovą veikia labai nevienodai. Vieni kūriniai labai maloniai nuteikia, kiti prajuokina, kiti sukrečia, o kiti net papiktina. Gal todėl žiūrovą visa tai taip įvairiai veikia, kad šioje parodoje yra sumaišyti pelai su grūdais. Taip ir norisi viską persijoti, grūdus atskirti nuo pelų ir tuos kelis grūdus sukabinti vieno je vietoje. Pvz. Max Ernst'o kūrinys "Europa po lietaus" parodo Europos pokarinius griuvėsius, su degusius namus, išmėtytas kaukes, kūnus, veidus, visą žiaurų karo chaosą. Arba ispanas Salvador Dali, tur būt, šių laikų pats ištikimiausias surrealistas, labai įdomus savo kūriniu "The Persistence of Memory", kuriame laikas žmogų persekioja visuomet. Joan Miro maloniai nuteikia žiūrovą savo linksmu "Harlenkino karnavalu", Pollack savo abstraktu, Ernst savo "Mišku". Bet šie grūdai yra išaugę į didelius menininkus, jau užimą savo atitinkamas vietas meno knygose.

Likusius parodos pelus gal geriausiai atvaizduoja paveikslas "Asmeniškos vertybės". Tik pamačius šį paveikslą, net ir nenorint, reikia nusišypsoti, bet ilgiau pasižiūrėjus, jis priverčia žiūrovą ir susimąstyti. Jeigu iš tikrųjų tokios šiandien yra žmogaus vertybės, tai nėra ko stebėtis, kaip vienas amerikiečių rašytojas pasakė, kad dabartinis jaunimas maištauja prieš viską, kovoja už nieką. Ir jeigu pats menininkas yra savo gyvenamųjų laikų liudytojas, tai ši paroda kaip tik atvaizduoja šiandieninę dvasią, o ypač skulptūros darbai, jeigu iš viso kai kuriuos darbus galime pavadinti skulptūra.

Išeinant, dar kartą apžvelgus šią parodą, kyla mintis, kad, tur būt, šių dviejų srovių ir šios parodos dailininkų kūriniai daugiau prisidės prie meno istorijos, negu duos pačiam menui.

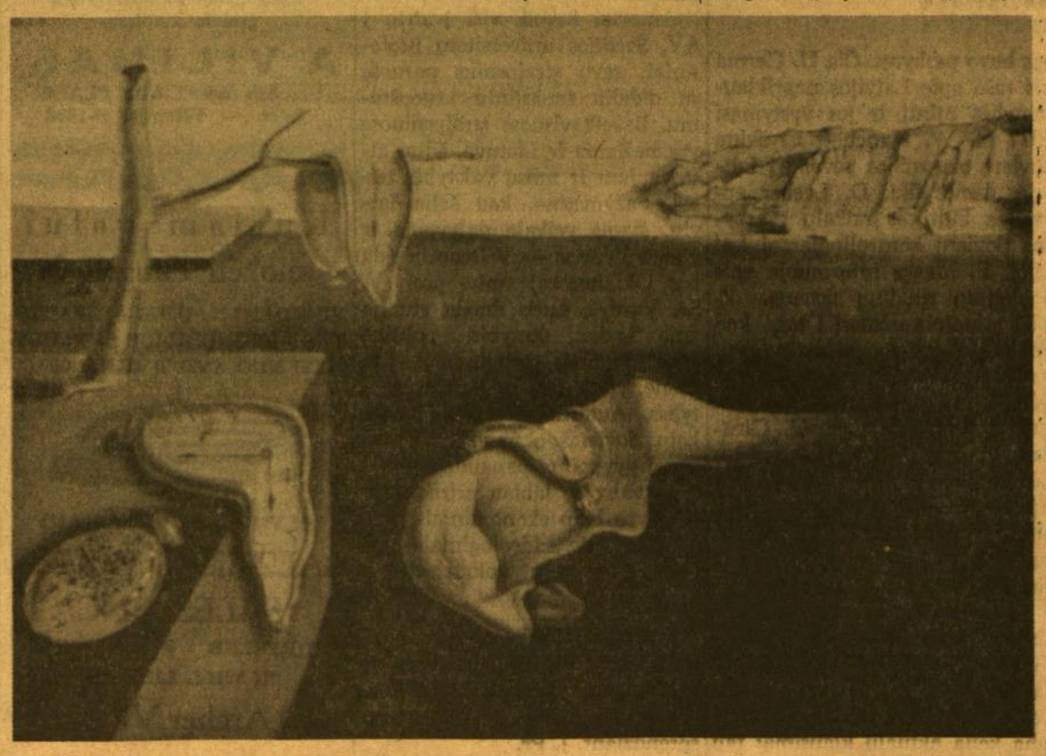

Salvador Dali (ispanas, g. 1904) Tirpstantis laikas

Iš parodos Chica gos Meno institute

KRONIKA

● **Amerikos Poetų draugija (The Poetry Society of America) pakvietė Tėv. Leonardą Andriekų, O. F. M.** mėnesiniame Draugijos susirinkime kalbėti apie lietuvių poeziją,, skirdama jai pusvalandį. Pakvietimo proga - jo verstinių eilių rinkinio "Amens in Amber" pasirodymas anglų kalba. Paskaita įvyks lapkričio 27 d. 7:30 vakaro Amerikos Poetų draugijos auditorijoje 122 E. 58th St., New Yorke. Laukiama ir lietuvių visuomenė. Įėjimas jai laisvas.

● **Nauja tapybos paroda Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje,** 4012 Archer Ave., Chicagoje atidaroma šiandien Muziejuje iki lapkričio 29 d. bus išstatyti dail. **A. Petrikonio ir V. Vaitiekūno** tapybos darbai. Muziejus atdaras visas septynias savaitės dienas nuo 1 val iki 4 val. 30 min popiet.

● **"Knygos nobažnystės krikščioniškos",** išleistos 1653 m. Kėdainiuose, surastas I laidos pilnas egzempliorius. Jis esąs Uppsalos u-to bibliotekoje, Švedijoje. Kaip žinia, II šio veikalo laida (700 psl.) išleista 1684 metais, buvo gerokai papildyta. Tai labai reikšmingi Lietuvos reformatų leidiniai, išleisti Radvilų rūpesčiu ir jų lėšomis.

● **Rašytojo Jono Biliūno atminimas** tebėra gyvas ok. Lietuvos žmonių tarpe. Neseniai jo kapą Liūdiškių piliakalnyje (prie Anykščių) aplankė akademinė filologų grupė. Ta proga aplankytas ir A. Vienuolio - Žukausko memorialinis muziejus (jo buv. sodyba) ir ten pat esanti vysk. A. Baranausko klėtelė.

IEŠKOME SVAJONIŲ ŠALIES. AR TEATRO FESTIVALIS GALĖS JĄ SUKURTI?

Pokalbis su Clevelando Vaidilos teatro režisierium Petru Maželiu

Jau amžiais taip yra vykę, kad daugis Lietuvos kultūrinių užuomazgų gimė už tėvynės ribų. Nuo šios lemties nenukrypo ir mūsų teatras, nes juk pirmasis Palangos spektaklis "Amerika pirtyje" (1899) buvo pralenktas Petrapilio lietuvių dar 1892 metais, gi visu dešimtmečiu anksčiau (1889) Plymouth, Pa., dramos vaidilų draugija pastatė iš vis bene pirmąjį lietuvišką vaidinimą.

Tame pačiame tremties išmin tame kelyje sujuda štai ir vėl naujas mūsų kultūros žingsnis— pirmasis lietuvių teatro festivalis, įvykstąs lapkričio 27—gruodžio 1 dienomis, Padėkos dienos savaitgalį. Šešetas teatrų, suskridę iš Kanados ir Amerikos lietuviškų centrų Chicagon, užpildys šią šventę lietuviška komedija, tragedija, vaidinimu jaunimui ir tragedijete. Pasirinkimas įvairus, ir tikėtina, kad net labiausiai už kietėjęs televizijos gerbėjas ras šitoje šventėje sau artimą žanrą.

Šį kartą aplankykime festivalio išvykai besiruošiantį Clevelando Vaidilos teatrą, kuriam nuo pat jo įsisteigimo (1953) vadovauja **Petras Maželis.** Vis dar nenuilstąs, p. Maželis yra šio teatro "didžioji dvasia": jis režisuoja, piešia dekoracijas, tvarko choreografiją, gamina drabužių projektus...

Gi scenoje Petras Maželis nebe naujokas. Ne vienas atmename jį dainuojantį tėvynėje, operetėse "Linksmoje našlėje", "Lengvojoje kavalerijoje", "Grafe Luksemburge" ir kitose; rašantį ir režisuojantį vaidinimus mūsų kariuomenės radijo pusvalandžiam, išeivijoje, Augsburge, organizuojantį baletą ir vaidinantį balete "Coppelia". Tai ilgų studijų ir teatrinės ruošos vaisius: Kauno konservatorijoje operos klasė, balso lavyba pas Kassel'io vals. operos solistę Maria Berger, klasikinis šokis pas Olekienę, išraiškos šokis — pas D. Nasvytytę. Clevelande, dramos žinioms pagilinti, dirbta su Lakewood teatro rež. Karl Mackey.

Festivalio ruošos įkarštyje pasidalinome su Vaidilos režisierium teatro mintimis, kurias pateikiame ir mūsų skaitytojams

— Clevelando Vaidilos teatras pirmajame lietuvių teatro festivalyje atstovaujamas A. Rūko veikalu "Keturi keliauninkai". Kokia buvo paskata šį vaidinimą pasirinkti?

— Šiuo metu Vaidila nori atžymėti 50 metų Nepriklausomybės atstatymo ir savo 15 metų veiklos sukaktis. Šias progas veikalo dvasia labiausiai atitiko, nes keturi keliauninkai išėjo ieškoti savo svajonių šalies.

— Veikalas spaudoje yra išreklamuotas, kaip vaidinimas jaunimui; kiek jis domina suaugusį žiūrovą?

— Kažin kodėl "Keturi keliauninkai" įprasta vadinti veikalu jaunimui. A. Rūkas knygos antraštėje pažymėjo, kad tai vaidinimas suaugusiems ir jaunimui. Veikalo struktūra ir mūsų pastatymo forma pagal amžiaus supratimą darosi tinkama ir vaikams ir jaunimui; suaugusiems — filosofija bei kai kurie praeities fragmentai. Clevelando ir Detroito suaugusieji žiūrovai buvo tiek pat entuziastingi, kaip ir mažieji bei jaunieji.

— Kadangi numanu, jog pastatyme dalyvauja būrys jaunimo, įdomu, kokiomis sąlygomis tenka su juo dirbti, kaip sekasi su lietuviška tarsena ir pan.?

— "Keturių keliauninkų" grupėje randame visokio amžiaus vaidintojų: pradedant 6 metukais ir einant iki 66 metų. Iš pastatymų Clevelande ir gastrolių Detroite, atrodo, visus stebino jaunųjų aktorių kalba, tartis. Nemaža laiko dalis pašvęsta tik šiai sričiai. Su atitinkamu metodu ir priėjimu, lietuvių kalbos visų balsių ir ilgųjų skiemenų "išdainavimas" pasidaro natūralus. Pagaliau gi, juk tai vienas iš teatro uždavinių.

— Žiūrovų lūkesčiai dideli; kokiomis nuotaikomis Jūs ruošiatės į pirmąjį lietuviško teatro festivalį? Ar manote, kad festivalis išjudins mūsų primirštą teatro sritį?

— Važiuojame festivalin su spėliojimais ir neramia širdimi.

Petras Maželis

Ar pasikeis teatrinis veidas, ar pagerės teatrinis lygis, ar sulauksime teatrai atitinkamo dėmesio ir globos? Abejotini atsakymai laukiami ir po festivalio.

Šiandien teatras yra — režisierius. Jų vos keli belikę; pavargs, pasitrauks — teatrų nebėra. Prie auglio irgi nematyti. Kultūrinė veikla triumfuoja tautinių šokių ir dainų šventėse, o teatrai — režisieriai palikti šios veiklos šešėlyje. Bendrinių organizacijų dėmesys silpnas, o privati iniciatyva mažėja. Jaunimas daug noriau šoka tautinius šokius, nes čia ir linksmiau ir kalba nevaržo; gi teatre reikia mokytis daugybę lietuvių kalbos nesuprantamų žodelių žodelyčių. Todėl ir vaidintojų skaičius gerokai nuberėjęs.

Jei dar kam nestinga energijos, turėtų didelį dėmesį kreipti į lituanistines mokyklas: ten vaidinti, ugdyti prieauglį ir įkalti gausesnį lietuvišką žodyną. Vaidinti tik suaugusiems — jau per didelė prabanga. Gal dėl tos priežasties Vaidila ir ryžosi pastatyti keletą veikalų, tinkančių jaunimui, ir pačiam jaunimui jūose vaidinant.

— Clevelando Vaidilos grupė mūsų teatriniame gyvenime pasižymi savo judrumu ir aktyvia veikla. Įdomu būtų išgirsti ir apie kitus šio teatro pastatymus.

— Prieš 15 metų Clevelande veikusiam Rūtos teatrui užsidarius, 1953 m. įsisteigė Vaidilos teatras, ir ligi šiol pastatyta yra 12 veikalų. Iš jų penketas (Landsbergio "Penki stulpai turgaus aikštėje", Mariūno "Melas švento kelyje", Rūko "Vieno kiemo gyventojai" bei "Keturi keliauninkai" ir Venclausko "Užburtoji dūdelė") yra pirmą kartą išvydę sceną, atseit — pasaulinės premjeros.

Vaidilos teatras rinkosi lietuvius rašytojus ir tik retomis progomis pasinaudojo svetimais autoriais.

— Festivalis jau nebe už kalnų... O kas toliau, mielas režisieriau?

— Laukia dar vienas neužbaigtas darbas — surežisuoti Gaidelio operą "Daną"; tai duos progos dažniau pabuvoti Chicagoje. Po daugelio metų jau pavargau. Manau, kad po festivalio mano teatrinė karjera jau padės tašką, — baigia Petras Maželis.

O būtų gaila, nes jo paties žodžiais, teatras — tai režisierius. Su režisieriaus pasitraukimu mirsta ir teatras. Tikėtina tačiau, jog festivalis duos teatrams naujo impulso, o mūsų kultūrinės veiklos dirigentai atkreips atitinkamą dėmesį į šią užmarščiai pasmerktą, bet svarbią kultūrinę ir jaunimo auklėjimo sritį.

j.t.

Elena Kepalaitė — Kūryba

Lenkiškas "Lietuvių Enciklopedijos" įvertinimas

J. JONAITIS

Paryžiuje leidžiamo lenkų žurnalo "Kultura" 8 (250-9) 251, š. m. rugpiūčio-rugsėjo mėn. numeryje atspausdinta net 11 puslapių E. Žagiell rašinys "Lietuvių Enciklopedija", kur aptariami LE 34 tomai (recenzentas sako, kad "Lietuva" tomo dar nebuvo gavęs, nes, tariamai, tas tomas esąs perredaguojamas!). Pirmučiausia recenzijoje kreipiamas dėmesys į lenkus liečiančius rašinius — "polonikus" — tilpusius mūsų enciklopedijoje. Esą, tų "polonikų" būsią net keli tūkstančiai puslapių. Reiškiamas nusistebėjimas gausumu medžiagos apie paskiras Lietuvos vietoves. Sustojama prie žinių apie Alsėdžius (kur gimė ir augo pirmasis naujosios Lenkijos prez. G. Narutavičius), Kedainius, Panevėžį ir kitas vietoves, bet daugiausiai paliečiamos žinios apie asmenis, pradedant Andersu, Bocianskiu, muzikais Bacevičiais, Gadliauskų (Garliavos steigėju), Giedraičių šeima, Karlovičiu, Č. Milašiumi, Meištavičiais, Radvilomis, Sapiegomis, Zyndram-Koscialkovskiu ir daugeliu kitų. Cituojamas J. Basanavičiaus 1883 m. Poznanės lenkų laikraščiui atsikirtimas, primenantis, kad "lietuvišką praeitį apdainavo ir lenkų poeziją Europoje išgarsino lietuviai: A. Mickevičius, L. Kondratavičius, J. I. Kraševskis, T. Lenartavičius ir kiti. Jei jie nerašė lietuviškai, tai tuo kalta anų laikų lenkų įtaką lietuvių raštijai".

Recenzento manymu, LE rašinių istorinės smulkmenos ir citatos nėra vienodo lygio ir, esą, nejaučiama vienos, tvirtos redaktoriaus rankos. Rašant apie Lenkijos vietoves, girdi, nesilaikoma vienodumo: kartais jos duodamos lenkiškoje, kartais lietuviškoje, o kartais vokiškoje transkripcijoje. Plačiausiai recenzentas paliečia istorinių faktų interpretaciją, skirtingą nuo lenkų interpretacijos. Anot recenzento, tai labiausiai pasireiškia pasakojimuose apie įvykius po 1918 metų. Recenzento manynu, viskas, kas tik turėjo kokį ryšį su Lietuva bei lietuviais, tapo įtraukta į enciklopediją, iškyrus Lietuvos lenkų veiklą, kuri atpasakojama tik atsitiktinai, prabėgomis.

Visumoje recenzentui LE yra lietuvių emigracijos "Who is who", t. y. "kosmolietuviškoji enciklopedija". Toliau recenzentas, be jokių komentarų, pacituoja paskirų lietuvių asmeniškus priekaištus lenkams: apie 1863 m. sukilėlio Bukaveckio rinkinių, deponuotų Rappersvilio muziejuje su sąlyga juos perduoti Lietuvos muziejui, pasisavinimą ir nugabenimą į Varšuvą; apie Romoje surinktos medžiagos atėmimą iš prelato Narjausko, kai tas važiavo į Lietuvą per taip vadinamą lenkų koridorių, apie Šv. Kazimiero d-jos 474 skyrių uždarymą Vilnijoje ir t. t. Cituojami lietuvių nuostoliai nacių kacetuose ir mūsų partizanų aukos kovose su bolševikais. Nurodoma, jog už Lietuvos ribų, "broliškose" sovietų respubliko se dabar gyvena 170,000 lietuvių, bet jie ten nieko neišleido, tuo tarpu 60,000 pabėgėlių, pasirėmę senąja emigracija išleido šitą enciklopediją! Pabaigoje rašoma, jog lietuviai dabar projektuoja išleisti LE lituanistinę santrauką anglų kalba. Čia recenzentas primena, kad tokia pat enciklopedija apie Lenkiją anglų kalba būtų ir lenkams labai naudinga, praverstų pabėgėlių jaunimui, senajai emigracijai ir svetimšaliams, kurie domisi Lenkija.

Nors ši recenzija, aplamai, yra gana objektyvi, vis dėlto p. Žagiell, atrodo, nenori ar nepajėgia suprasti, jog iš Lietuvos kilę Lenkijos veikėjai, savo praeitimi bei krauju buvo lietuviai, kurie sąmoningai "optavo" už Lenkiją, lenkų reikalus ir, tuo pačiu, išsižadėjo Lietuvos, t. y. ją išdavė, ir jie negali laukti, kad Lietuva ir lietuviai kada nors galėtų juos... pateisinti.

MIRĖ KOMPOZITORIUS CARR

Londone mirė kompozitorius Michael Carr, sukūręs daugelį populiarių dainų. Velionis turėjo 64 m. amžiaus.

Baltijos likimines problemas besprendžiant

RES BALTICAe A Collection of Essays in Honor of the Memory of Dr. Alfred Bilmanis. 1887 — 1948. Edited by A. Sprudzs and A. Rusis. Išleido A. W. Sijthoff — Leyden. Olandijoje. 1968 m. 302 pusl.

Latviai šiuo turiningu kolektyviniu leidiniu pagerbia prieš 20 m. mirusį savo įgaliotą ministerį Washingtone, gabų diplomatą ir kūrybingą kultūrininką dr. Alfredą Bilmanį, kuris savo gausiuose veikaluose visada prielankiai prisiminė Lietuvą, kuris buvo dažnas svetys Lietuvos atstovybėje Washingtone ir rodė gražios iniciatyvos, ugdant bendradarbiavimą tarp Baltijos tautų bei siekiant šių kraštų nepriklausomybės. Pažymėtina, kad jis buvo konvertitas į katalikybę. Jo uoli kova dėl Latvijos laisvės šiame leidinyje atžymėta įžanginiu A. Sprudzs straipsniu.

Šis leidinys išryškina ir pagerbia tas idėjas, dėl kurių dr. Bilmanis kovojo ir kurioms savo jėgas buvo paskyręs. Čia U. Germanis rašo apie Latvijos nepriklausomybės mintį ir jos vystymąsi 1917 m. W. Hanchett išryškina Sovietų okupacijos poveikį į Latvijos žemės ūkį. D. Loeber apžvelgia kultūros reikalų tvarkymą Sovietų kontroliuojamoj Latvijoj. P. Maggs informuoja apie Sovietinių rinkimų sistemą. Z. Zilė atkreipia dėmesį į tai, kad Sovietų Sąjunga pasisavino saugalią tvarkyti ir atskirų jos sudėtin įtrauktų respublikų kriminalinę įstatymdavystę. G. Ginsburgs aptaria tautybių ir valstybės paveldėjimą ir praktiką Sovietijoje; tas pats autorius antrame straipsnyje aiškina Sovietų pažiūras į valstybinį paveldėjimą kaliečia sutartis ir įgytąsias teises.

L. Bekeris kalba apie nacionalizaciją ir to padarinius Švedijoje. D. Leber pateikia studiją apie latvių turtų paveldėjimą pagal vokiečių įstatymus. S. Prakasz Sinha kelia aktualų klausimą: tautų apsisprendimas tarptautinės teisės plotmėje ir to pritaikymas Baltijos tautoms. Pagaliau A. Sprudzs duoda dr. Bilmano kūrinių sąrašą, siekiantį net 214 numerių.

Autoriai beveik visi įvairių JAV, Švedijos universitetų profesoriai, savo straipsnius paruošę su dideliu moksliniu kruopštumu. Beveik visuose straipsniuose yra liečiama ir Lietuva, šiltai atstovaujant ir mūsų valstybės teises. Pažymėtina, kad šalia latvių, šiame veikale dalyvauja ir vienas lietuvis — Wisconsin (dabar Oklahomos) univ. prof. V. Sr. Vardys, kuris duoda studiją apie Sovietų tautybių politiką kaip pilietinės socializacijos priemonę, ypač liečiant Baltijos valstybes. Autorius faktais įrodo, kaip Sovietai okupuotų kraštų ūkinį gyvenimą panaudoja jų užimtą valstybę labiau pririšti prie Maskvos kaip ekonominiais, taip ir politiniais, ideologiniais ryšiais bei vykdant kolonizaciją ir socializaciją.

Veikalas moksliniu metodu tiria Baltijos valstybių situaciją ir yra didelės svarbos Baltijos valstybių likimines problemas besprendžiant. J. Pr.

APDRAUDŲ AGENTŪRA
Namų, gyvybės, automobilių, sveikatos, biznio. Patogios išsimokėjimo sąlygos.
J. BACEVIČIUS
6455 S. Kedzie Ave., PR 8-2233

MOVING
Apdraustas perkraustymas
Įvairių atstumų.
A. VILIMAS
823 WEST 34th PLACE
Telef. — FRontier 6-1882

Kuriam galui mokėti daugiau?
PIRKDAMI NAUJUS AR VARTOTUS AUTOMOBILIUS SUTAUPYSITE NUO $500.00 IKI $1.000.00

PLYMOUTH * VALIANT
BALZEKAS MOTOR SALES, INC.
CHRYSLER * IMPERIAL
"U WILL LIKE US"
4030 Archer, VI 7-1515

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3240 SO. HALSTED STREET Telef. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS.
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Kurkite geresnę ateitį
Įsijunkite į CHICAGO TAUPYMO BENROVĖS Taupytojų Praturtėjimo Planą! Pasirinkit Jums tinkamiausią Mėnesinį Taupytojų Praturtėjimo planą iš žemiau nurodytos lentelės sudarytos pagal dabar taupymo knygelėse mokamus 4¾%. Pradėkite taupyti dabar geresnei savo ateičiai.
ŠTAI MĖNESINĖ TAUPYMO LENTELĖ:

MĖNESINĖS SANTAUPOS	MĖNESINĖ TAUPYTOJŲ PRATURTĖJIMO LENTELĖ									
	2 YRS.	4 YRS.	6 YRS.	8 YRS.	10 YRS.	12 YRS.	14 YRS.	16 YR.	18 YRS.	20 YRS.
$10.00	$252.13	$524.08	$833.30	$1,167.46	$1,534.51	$1,937.70	$2.380.57	$2,867.04	$3,401,40	$3,988.36
20.00	504.26	1,058.16	1,666.59	2,334.91	3,069.02	3,875.39	4,761.14	5,734.08	6,802.80	7,976.72
30.00	756.39	1,587.25	2,499.89	3,502.37	4,603.53	5,813.09	7,141.71	8,601.12	10,204.20	11,965.08
40.00	1,008.53	2,116.33	3,333.18	4,669.82	6,138.04	7,750.78	9,522.28	11,468.16	13,605.60	15,953.43
50.00	1,260.66	2,645.41	4,166.48	5,837.28	7,672.55	9,688.48	11,902.85	14,335.21	17,007.00	19,941.79
60.00	1,512.79	3,174.49	4,999.78	7,004.73	9,207.06	11,626.17	14,283.42	17,202.25	20,408.40	23,930.15
70.00	1,764.92	3,703.58	5,833.07	8,172.19	10,741.57	13,563.87	16,663.99	20,069.29	23,809.80	27,918.51
80.00	2,017.05	4,232.66	6,666.37	9,339.65	12,276.08	15,501.56	19,044.56	22,936.33	27,211.19	31,906.87
90.00	2,269.18	4,761.74	7,499.66	10,507.10	13,810.59	17,439.26	21,425.13	25,803.37	30,612.59	35,895.23
100.00	2,521.32	5,290.82	8,332.96	11,674.56	15,345.09	19,376.95	23,805.70	28,670.41	34,013.99	39,883.59

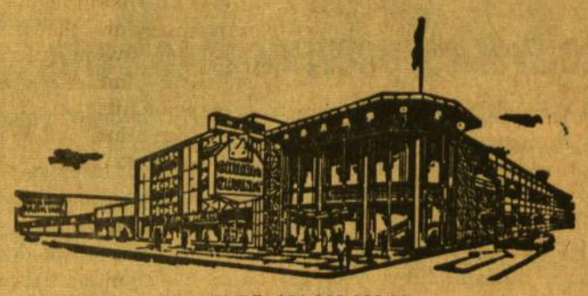
FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION
SAFETY OF YOUR INVESTMENT
INSURED UP TO $15,000
TURTAS SIEKIA VIRŠ $90,000,000.00
JOHN PAKEL, President
5 1/4 % Certifikatų sąskaitos
Certifikatai išduodami tūkstantinėmis. Mažiausiai turi būti $8000. Pelnas mokamas kas šeši mėnesiai.
4 3/4 % Ant visų knygelių sąskaitų
ŠTAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:
★ Vacation Club
★ College Bonus Savings
★ Home Mortgage Loans
★ Home Improvement Loans
★ Christmas Club
★ Insured Family Savings
★ Notary Public Service
★ Free community rooms for your organiz'n meetings
★ Cash checks and pay all family bills with our spec'l money order checks. No service charge to members
★ Sell & redeem U.S. Bonds
★ Two large free park'g lots
★ Save-by-Mail Kits
★ Travelers Checks
★ Safe Deposit Boxes
Chicago Savings and Loan Assn.
6245 SO. WESTERN AVE. TEL. GR 6-7575
HOURS:
Pirmad. ..... 12:00 P.M. - 8:00 P.M.
Antrad. ..... 9:00 A.M. - 4:00 P.M.
Trečiad. ..... Uždaryta visa d.
Ketvirtad. ..... 9:00 A.M. - 8:00 P.M.
Penktad. ..... 9:00 A.M. - 8:00 P.M.
Šeštad. ..... 9:00 A.M. - 12:30 P.M.

SMETONOS REČITALIS DETROITE

ST. SLIŽYS

Jubiliejiniams Metams atžymėti LTS skyrius Detroite suruošė Antano Smetonos pianino rečitalį, kuris įvyko spal. 27 d. Detroito mieste kultūriniame centre, Meno instituto paskaitų salėje. Antanas Smetona, pasiekęs magistro laipsnį muzikos moksle ir daug pašventęs laiko muzikos menui, iškyla kaip rimta muzikos asmenybė, nekeliant abejonių, pripažįstant jam muzikinį talentą ir gerą kūrinių interpretaciją. Ne veltui svetimtaučiai muzikos kritikai teigiamai apie mūsų tautietį atsiliepė, nes jiems visai nesvarbi koncertuojančio tautybė, bet svarbi muzikinė kultūra ir turimi talento bruožai.

Daugiau dėmesio pianino muzikai

Lietuvių tarpe įsivyravusi klaidinga pažiūra į pianino muziką daugelį sulaiko pasiklausyti ir labai vertingų koncertų. Daug kas, net neišklausęs koncerto, jau sakosi, jog pianino muzika negalinti jų paveikti arba duoti koncertinio muzikos džiaugsmo bei išgyvenimo. Nemanau, kad taip galėtų kas pasakyti, išgirdęs koncertuojantį Antaną Smetoną. Pianistui pavyko parodyti ne tik pianino muzikos grožį, bet kartu ir nepaprastą jėgą, kuri padeda žmogui išsaugoti tai, kas vertingiausia, gražiausia ir kilniausia. Jo meistriškas instrumento apvaldymas pažadino ir tą jausmą, kuris iššaukia estetinį atgarsį kiekvieno širdyje ir uždega norą ryžtis prasmingesniam gyvenimui.

Haydnas kalbėjo ne į jausmus, bet į sielą

Koncertas pradėtas klasikinės muzikos grindėjo ir tėvo Joseph'o Haydno Sonata Nr. 62., kuri yra tipingas klasikinės muzikos gramatikos pavyzdys ir kartu grynas absoliutinės muzikos šedevras. Sonatos pirmoji dalis Allegro pianistui sekėsi, nes jam pavyko energingai išsakyti sonatos ekspoziciją, kurios tikslas išryškinti temas, jų grupes ir tas grupes sujungti į pagrindinę veikalo idėją. Smetona su klasišku santūrumu ir logika ryžtingai greita slinktimi iškėlė temas ir jas melodiškai vystė iki jos virto nevystančiais žiedais ir uždaromuoju pasažu su nepaprasta vidine jėga visas temas privedė prie aiškaus pirmos dalies užbaigimo. Antroji sonatos dalis Adagio yra kontrastinga pirmajai ir pianistas lėtai ir ramiai su tonų švarumu ir harmonijos grynumu vystė temas; jos palpaipsniui atskleidė grožybę variacijų, kurios temas ir jų elementus memiškai suvedė į tarpusavio kontą, o po to vėl plaukė muzikinės idėjos kryptimi. Pianistas čia nerodė bereikalingo jausmingumo, nes čia muzika kalbėjo tiesiog į žmogaus sielą, kas ir yra daug didingiau ir giliau, negu prakalbėti į žmogaus jausmus. Trečioji dalis finalas Presto yra greito tempo, kur Antanas Smetona su dvasios pakilimu parodė absoliutinės muzikos išbaigtus struktūros dėsnius, pagal kuriuos muzikinių temų vystymas išauga į puošniausius rūmus, talpinančius visas kilniausias idėjas ir suvedančias jas triumfuojantin finalan.

Parodytas tikrasis Beethovenas

Ludwig von Beethoveno Sonata Nr. 14 buvo gana artimas veikalas jo mokytojo Haydno dvasiai. Tik trečioji dalis Presto agitato išryškino kompozitoriaus architektišką jausmą ir vaizduotės jėgą, kuri muzikos garsuose Beethovenui atrodė gilesnė už jo laikų filosofiją. Antanas Smetona finale parodė tikrą Beethoveną, su jo nepaprasta jėga ir mokėjimu temas pastatyti vieną prieš kitą kontrastiškoj tonacijoj, sukeliant vis kas kart didėjantį interesą abstrakčiai minčiai pažinti ir temas virtuoziškai suvesti į sonatos kulminacinį tašką.

Įvairus ir poetiškas Chopinas

Frederic Chopino Nocturne Nr. 13 visai skirtingas savo stiliumi klasikinei sonatai, todėl ir pianistas parodė čia sentimentalaus muzikos garsų charakterio, sapningo romanso ir aukštą lyrišką stilių, kuriame rami ir gili pianino poezija išauga į tragišką jausmų kovą, galimą pavaizduoti, pianistui, pasiekusiam aukštą skambinimo techniką. Baladė Nr. 2 buvo gana vykusiai atlikta, nes čia pianistas sąmoningai iškėlė pasakojamo pobūdžio poetinės nuotaikos poemą, rodančią Chopino meilę savam kraštui. Scherzo Nr. 1 pianistui statė jau kitus reikalavimus. Tačiau pianistas mokėjo būti skirtingu dėl paties kūrinio dvasios, nes teko kontrastiškas temas išryškinti, parodyti daug jau šviesios ir gyvos muzikos su lanksčia technika ir giliu emocingumu. Antanas Smetona meistriškai akcentavo nelauktus ritminius staigius posūkius ir ryškino besikeičiančią harmoniją ir periodų frazavimą su nepaprastu švelnumu, pridengdamas juos figūracijų permatomais siluetais.

Romantiškasis Schubertas

Franc Schuberto Grand Sonata vėl yra aiškios formos veikalas, nors ir kiek skiriasi nuo klasikinės sonatos. Pradžia Allegro yra temų ekspozicija su kiek gilesniu jausmingumu, kas ir būdinga romantiniam periodui. Antroji dalis Adagio irgi panaši į klasikinės sonatos Adagio, tik turinti romantinio atspalvio su ryškesniu nuotaikų įvairumu, kur mėgstama nuo gilaus ramumo ir švelnumo stiga prpieiti iki tragiškos dramos. Trečioji sonatos dalis Menuetto Allegro buvo šokio charakterio su besikeičiančiu ritmu. Antanas Smetona čia pasirodė jautrus ir šubertiškai pabėrė gražių melodijų kaip danguje paukščių taką, kuriuo švelniais plasnojimais turtingos variacijos vis tolyn skrido nuo centrinio tono. Ir pagaliau melodijos sušvinta žavingu harmonijos spektru, kuriame gausu dar nematytų spalvų. Ketvirtoji sonatos dalis Allegro apkrauta nepaprastai dideliu uždaviniu, nes taip toli nuskriejusias muzikinių temų variacijas tenka susigrąžinti rimtam muzikinės idėjos išbaigimui. Antanas Smetona čia išryškino sonatos kulminacinį tašką, o kartu ir savo skambinimo technikos ir muzikinio skonio gilumą, sveiką ir ištvermingą pirštų, rankų, gestų, mimikos ir viso korpuso impozuojantį akytyvumą, leidžiantį pripažinti jam koncertuojančio pianisto privalumus.

Antanas Smetona koncertuoja Meno institute, Detroite.
Nuotr. Jono Gaižučio

Baigiant reikia pabrėžti, kad pianistas Antanas Smeotna jau žinomas toli ir už lietuviškos auditorijos. Todėl mums tik tenka savo tautiečiui palinkėti ištvermės, kopiant į neišmatuojamų meno galimybių pasaulį, o kartu ir atsiprašyti už detroitiečių parodytą nerangumą į koncertą atsilankiusių skaičiaus atžvilgiu.

Žemė ir dangus Šaukėnų apylinkėje.

NAUJAS SOLŽENICINO VEIKALAS

50 m. sukaktis rašytojui, ėjusiam Dostojevskio keliais

JUOZAS PRUNSKIS

Vokietijoje rusų kalba išleistuose Aleksandro Solženicino raštuose yra toks vienas palyginimas:

— Mūsų kieme mažas berniukas laiko šunelį Šariką. Nuo pat mažumos jis pririštas. Kartą paėmęs virtuvėje vištos kaulelių, dar šiltų ir kvepiančių, nunešiau šuneliui. Berniukas tą vargšelį paleido bėgioti kieme. Kudliukas atbėgo prie manęs, ėmė šokinėti aplinkui, pauostė kaulelius ir nėrė tolyn, tempdamas pilvuką sniegu. Man atrodė lyg jis sakytų: "Nerūpi man jūsų kauleliai. Tik duokit man laisvę".

Aleksandras I. Solženicinas

Vėžio palata

Ir dabar pats Solženicinas savo raštais yra pasidaręs tuo laisvės šaukliu. Jis pagarsėjo savo talentingu darbo vergų stovyklos aprašymu knygoje "Viena diena Ivano Denisovičiaus gyvenime". Netaip seniai užsienyje buvo išleistas jo 580 psl. veikalas "Pirmasis ratas", o spalio mėn. vidury The Dial Press leidykla išleido jo knygą "The Cancer Ward" (Vėžio palata). Jos pasirodymo data — spalio 14. Tai trečias Solženicino romanas.

Dostojevskio ir Solženicino paralelė

Kas tas Solženicinas? Jo likimas turi daug ką bendro su Dostojevskio. Kaip žinome, 1849 m. Dostojevskis, išduotas caristinio šnipo už heretiškas mintis, buvo kalinamas ir tardomas Šv. Petro ir Povilo kalėjime Petrograde. Ten jis buvo kankinamas 8 mėnesius ir pagaliau išvestas pakarti. Tuo momentu, kai kareiviai jau rengėsi bausmę įvykdyti, atėjo pranešimas, kad mirties bausmė jam pakeista ištrėmimu iki gyvos galvos. Surakintas geležiniais pančiais Dostojevskis buvo išvežtas Sibiran, į dabartinę Kazakstano sritį ir ten jis buvo nusmerktas likusias gyvenimo dienas tarnauti paprastu kareiviu caro armijoje. Jo kančia padidino jo sunkią ligą.

Praslinkus 10 m., naujo caro amnestija jam leido grįžti iš Sibiro. Savo tremties gilius pergyvenimus jis aprašė knygoje "Mirusiųjų namai". Ši ir sekančios knygos padarė Dostojevskį pasaulinio garso rašytoju.

Sibiro kalinys

Šimtmečiui praslinkus, tokių pat tardymų ir bausmių susilaukė kitas rašytojas — Solženicinas iš lygiai tokios pat tironijos kaip caro — iš bolševikų. Jis taip pat buvo pasmerktas tremčiai į Sibirą, į tą patį Kazakstaną sunkiesiems darbams. Praslinkus 12 metų, po sunkios ligos, 1957 m. jis grįžo į laisvę, kai Chruščiovas įsigalėjo Kremliuje. Solženicinas tada irgi sujudino pasaulį savo knyga.

Solženicinas šiemet švenčia 50 m. sukaktį: gimęs 1918, taigi metams praslinkus nuo komunistų įsigalėjimo Rusijoje. Išaugo jis Rostove prie Dono. Studijavo matematiką ir fiziką, o taip pat istoriją, filosofiją, literatūrą. Prieš pat II Pasaulinį karą jis gavo du mokslo laipsniu. Buvo pasiruošęs dėstyti matematiką, bet tapo rašytoju.

Dėl laiškų nusmerktas sunkiesiems darbams

Karo metu kovojo prieš nacius artilerijos daliny. Pasiekė kapitono laipsnį, apdovanotas 2 me

(Nukelta į 7 pusl.)

BANGA

TV, Radio, Stereo, Spalvotom televizijom antenos. Pard. ir taisymas.
2649 W. 63rd St., Tel. 434-0421
Vakarais skambinti WA 5-3607
P. Rudėnas K. Šimulis

Kalėdiniai Siuntiniai
1968 M.

Artėjančių Kalėdų Švenčių proga, siūlome tris specialiai sudarytus siuntinius iš tokių dalykų, kurie labiausiai yra reikalingi ir ištikrųjų būtų naudingi Jūsų giminėms.

MIŠRUS KALEDINIS 1968.

Vyriškas arba moteriškas labai geros rūšies megstinis, Itališkas moteriškas arba vyriškas nailoninis lietpaltis, 3⅓ jardo vilnonės angliškos vyriškam kostiumui medžiagos, 3 jardai labai gražios moteriškam kostiumėliui medžiagos, vilnonė sijonui medžiaga, puikūs vyriški nailoniniai marškiniai, arba nailoninė bliuskutė, 1 dėžė šokoladinių saldainių, 20 angliškų geriausios rūšies cigarečių.

$90.00

MOTERIŠKAS KALEDINIS 1968.

Komplektas labai gražių moteriškų nailoninių rūbų, (labai reikalingi ir naudingi ten), 1 gėlėta arba su ornamentais vilnonė skarelė, 3 jardai moteriškam kostiumui cremplene medžiaga, gražus moteriškas megstukas, 3 jardai vilnonės paltui medžiagos, 2½ jardo vilnonės suknelei medžiagos.

$90.00

MAISTO SIUNTINYS 1968.

½ sv. arbatos, 1 sv. kakavos, 6 sv. geriausios rūšies baltų miltų. 2 sv. ryžių, ¼ sv. pipirų, ¼ sv. lapelių, ½ sv. geriamo šokolado., 1 dėž. nescafes, 3 sv. geriausios rūšies kiaulinių taukų. 1 sv. šokoladinių saldainių.

$30.00

Taip pat, į bet kurį rūbų siuntinį galima dėti žemiau išvardintus dalykus, kurie visada naudingi ir laukiami Lietuvoje. Vilnonė labai graži skarelė $4.00. Nailoniniai lietpalčiai $10.00. Vyriški arba moteriški megstiniai $12.00. Nailoniniai marškiniai $7.00. Vyriškos arba moteriškos nailoninės kojinės $2.00. Labai geras parkeris, firmos "Parker" $7.00.

ŠVEICARIŠKI LAIKRODŽIAI. $30.00

Su malonumu priimame užsakymus, kuriuos siuntėjas sudaro į mūsų kainoraščio ir taip pat, persiunčiame Jūsų pačių sudarytus siuntinius. Mūsų sąskaitos duoda Jums teisę gauti Income Tax sumažinimą.

BALTIC STORES, LTD.
(Z. JURAS)
421 Hackney Rd., London, E. 2. England
TELEF. — SHO 8734.

ŠV. ANTANO GIMNAZIJA
KENNEBUNKPORTE, MAINE,
SU VISOM AMERIKOS GIMNAZIJŲ TEISĖM.

Baigiamas pilnas į kolegijas paruošiamųjų gimnazijų kursas.
Oficialiai dėstoma lietuvių kalba. Savaitėje pamokų tiek pat, kiek anglų kalbos. Duodami kreditai.
Veikia jaunimo organizacijos, puoselėjami sportai, duodama lietuviška gyvenimo pasaulėžvalga. Mokiniams šviesti kviečiami Let. rašytojai, muzikai, solistai, dailininkai.
Dėsto 20 mokytojų bei instruktorių. Pati gimnazija padeda mokiniams įstoti į kolegijas.
Mokiniai gyvena bendrabuty.
Atlyginimas visiems prieinamas.
Atsižvelgiama į kiekvienos šeimos padėtį.
Anksti registruokite mokinius 1969-1970 m.
Priimami berniukai baigę 8 skyrius.

LIETUVIAI TĖVAI, BRANGINKIT ŠIĄ GIMNAZIJĄ, KOL JI YRA. JOS ATEITIS JŪSŲ RANKOSE.

Informacijos ir registracijos reikalais rašykit:

Rev. Rector
St. Anthony High School
Kennebunkport, Maine 04046

PASINAUDOK DABAR AUKŠTESNIAIS DIVIDENDAIS

4.75% PER ANNUM ON REGULAR SAVINGS CURRENT RATE

FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION — SAFETY OF YOUR SAVINGS — INSURED UP TO $15,000

5.25% PER ANNUM ON INVESTMENT BONUS $1.000 MIN.

DAUGIAU KAIP PUSĖ SIMTMEČIO PATARNAVIMŲ
VISAD MOKĖJOME DIVIDENDUS

VISAD IŠMOKĖJOM TAUPYTOJAMS PAGAL PAREIKALAVIMĄ

AUKŠČIAUSI REZERVAI SANTAUPOMS

BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASS'N
4071 Archer Ave., Chicago, Ill. 60632 LA 3-8248

BALTIC BAKERY

Veikia jau dvi kepyklos, o prie jų ir krautuvės. Kepa įvairių rūšių duoną, pyragus, tortus ir kitus Kepsnius ir visų mėgiamą lietuvišką ragaišį.

I - KEPYKLA IR KRAUTUVĖ:
4627 S. Hermitage Ave., Chicago, Ill. 60609 — Tel. LA 3-1510
Atdara kasdien nuo 7 val. ryto iki 9 val. vak., šeštad. ir sekmad. nuo 7 val. ryto iki 7 val. vak.

II - KEPYKLA IR KRAUTUVĖ:
2616 West 69th St., Chicago, Ill. 60629 — Tel. 778-7632
Atdara: Pirmad. 9 val. ryto iki 8 val. vak; antrad., treč., ketv. ir penkt. 7 val. ryto iki 8 val. vak., šeštad. 8 val. ryto iki 6 val. vak., sekmad. 8 val. ryto iki 2 val. popiet.

Abiejuose kepyklose priimami užsakymai tortams ir kt. kepsniams. Parduoda visokius kepyklos gaminius, o taip pat mėsos ir pieno produktus. Juozas Ankus, savininkas

KILTY'S
RESTORANAS ★ 4545 W. 95th St.
Telefonai GA 4-5800 ir BE 8-5585
Uždarytas laike pertvarkymo-pagražinimo. Yra atdaras tik grupėms, parengimams, vestuvėms, krikštynoms ir kitoms progoms.
Teiraukitės nuo 11 val. ryto iki 11 val. vakaro.

ARTESIAN Restoranas
2432 West 63rd Street, VĖL ATIDARYTAS.
Visa nauja ir gražu, kaip viduje taip ir iš lauko.
Kviečiame senus ir naujus draugus atsilankyti.
Telef. — 436-4622 arba 436-4623

Kas tik turi gerą skonį,
viską perka pas Lieponį !

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.
MARQUETTE PK., 6211 S. Western. PR 8-5875
Vedėjas J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30 val. Kitom dienom nuo 9 val. iki 6 val. vakaro
SEKMADIENIAIS ATDARA NUO 12 IKI 5 POPIET.

NAUJI LEIDINIAI

● **AIDAI, 1968 m. rugsėjo mėn. Ner. 7.** Mėnesinis kultūros žurnalas. Leidžia tėvai pranciškonai. Redaguoja dr. J. Girnius, 27 Juliette St., Boston, Mass. 02122. Metinė prenumerata $ 7.00. Administracijos adresas: 680 Bushwick Ave., Brooklyn, N. Y. 11221.

Pirmuoju šio numerio straipsniu Rapolas Krasauskas mini žinomo mūsų istoriko prof. Zenono Ivinskio 60 metų amžiaus sukaktį. Poezijos mėgėjams bus tikra naujiena klasiško sukirpimo Petro Pilkos "Iliuzija". Savo sritį tobulai žinančio mokslininko akylumu dr. P. Reklaitis rašo apie Lietuvos gyventojų tipus XVI a. grafikoje, o dr. Viktorija Skrupskelytė analizuoja Aloyzo Barono kūrybą. Antanas Paškus kritiškai žvelgia į progresyvios mokyklos filosofą John Dewey. P. D. Girdžiaus kone surrealistinis poetiškasis dialogas "Dies illa" užgriebia šio meto šiurpią realybę.

Apžvalgų skyriuje vedamuoju eina mintys apie laisvės ilgesį anapus geležinės uždangos ir apie laisvės nuobodulį laisvame pasaulyje. Turint prieš akis ir šio krašto kasdieninius reiškinius, vedamajame, be kita ko sakoma: "Tariamai kovojama už daugiau laisvės - už absoliučią laisvę. O iš tikro kuriama anarchija, kuri laidoja laisvę. Puošiamasi "nauja kaire", o faktiškai žiebiamas naujas fašizmas, kada demokratijoj "dalyvavimas" paverčiamas prievartos griebimuisi ir "nekantrumo" vardan demonstruojamas militantiškas fanatizmas". Žurnalo apžvalginiuose puslapiuose dar skirta nemažai vietos ir Stasio Lozoraičio 70 metų sukakčiai, ir tautiniam auklėjimui mokyklose, ir skulptorės E. Kepalaitės kūrybai (jos skulptūromis iliustruotas šis žurnalo sąsiuvinis), ir okupuotos Lietuvos literatūrinėms plokštelėms, naujoms knygoms, praėjusios vasaros veiklai ir kt.

● **I LAISVĘ, 1968 m. rugsėjis- Nr. 43.** Lietuvių Fronto Bičiulių keturmėnesinis politikos žurnalas. Redaktorius L. Valiukas, P. O. Box 77048 Los Angeles, Calif. 90007. Administratorius A. Kulnys, 1510 East Merced Ave., West Covina, Calif. 91790. "I Laisvę" žurnalo garbės prenumeratos mokestis yra $10, atskiro numerio kaina $ 2.00.

Didžiausias šio numerio svoris yra pašnekesys su dr. Antanu Maceina. Pokalbyje paliestos tokios degančiai aktualios šiandieninio gyvenimo sritys, o jas svarstant, yra tokie įdomūs pokalbininko atsakymai, kad šių žurnalo puslapių nepaskaityti būtų didelis nuostolis kiekvienam šviesesniam lietuviui. Interview aktualumą akimirksniu nusako vien tik pašnekesio skyrelių antraštės: Jaunimui nebepakeliama demokratijos tyla; Ar pavyks kam tą jaunimą patenkinti? Ar jaunimo galvos prablaivės? Ar komunizmas yra teorinė problema ar tik gyvenimas? Kaip komunizmas iš tikro gali ir turi būti nagrinėjamas? Laisvųjų lietuvių kelionės į komunistų pavergtą kraštą; Ar pavergtai tautai yra naudingi tų laisvųjų lietuvių lankymaisi tėvynėje? Komunistų motyvai svečiavimosi propagandoje; Nepasaulėžiūrinė politika ir katalikų pluralizmas; Ar katalikiškoji visuomenė turi būti vieninga ir religiškai ir politiškai? Egzistencinė nuotaika pasauliečių santykiuose su dvasiškiais; Dvasiškių problema Bažnyčioje; Ar dvasiškija istorijoje gali būti panaikinama? Ir visa kita naujo "Į Laisvę" numerio medžiaga yra aktuali ir gyvai puslapiuose pateikta.

Antanas Nakas — Eloa (A. de Vigny)
Iš dailininko parodos, atidaromos šiandien 7 valandą vakare Čiurlionio galerijoje, Chicagoj

KRONIKA

● **Istorijos - etnografijos muziejus atidarytas Vilniuje** lapkričio 4 d. Jis įruoštas Gedimino pilies papėdėje, aštuoniose salėse. Jame sutelkta 175,000 eksponatų iš įvairių senų ir nau jesnių laikų rinkinių, iš kurių pažymėtini: Vilniaus senųjų amatininkų cechų ženklai, daiktai bei darbo įrankiai, masonų ložių insignijos, prieš kelis šimtus metų įkurtos vaistinės įrengimai, 1794, 1831, 1863 m. sukilimų medžiaga, pirmojo Vilniaus universiteto rektoriaus Petro Skargos iškilmių toga (apsiaustas) ir kepurė. Sutelkta daug medžiagos apie pramonės kūrimąsi Vilniuje, daug senovės etnografinių įrankių ir kt. Tačiau tenka apgailestauti, kad žymi dalis muziejaus medžiagos nieko bendra neturi nei su Lietuvos istorija, nei geografija, nei su etnografija: tai bolševikams įprasta propagandinė - "socializmo kūrimo" medžiaga. Jeigu jos nebūtų, muziejus dailiai atrodytų, būtų mokslinio pobūdžio ir kur kas daugiau pasitarnautų Lietuvos žmonėms ir mokslui. Didžiausiu muziejaus bendradarbiu minimas V. Žilėnas. Kaip žinia, seniau šie eksponatai priklausė daugiausia Lietuvos mokslų akademijos Istorijos institutui. Dabar muziejus esąs Kultūros ministerijos žinioje.

● **Kalbama apie Vilniaus miesto jubiliejų.** Vilniškė TIESA (rugsėjo 20) prasitarė, kad "1973 metais senasis Vilnius pažymės 650 metų jubiliejų". Čia pat pažymėjo, kad "pastaruoju metu mūsų mokslininkai rimtai abejoja, ar 1323 metai yra tikrieji Vilniaus įkūrimo metai". (Toks rezervas istorikų yra....padarytas jau ne vien "pastaruoju metu"). Bet, atrodo, linkstama jubiliejų, kad ir abejotiną, vis tiek švęsti ir ta proga prisiversti miestą atitinkamai pagrąžinti.

● **Vienos kamerinis senosios muzikos ansamblis** "Musica antiqua" du vakaru koncertavo Vilniuje. Ansamblyje tebuvo 12 muzikantų ir 4 dainininkai (kvartetas). Ypač įspūdingas koncertas įvykęs buv. Vilniaus katedroje (dabar paveikslų galerija).

● **R. Poškevičius ir A. Taurinskis**, jaunieji tapytojai, ima garsėti ok. Lietuvoje. Dailininkų s-gos rūmuose jų išstatyti nauji paveikslai susilaukę pripažinimo. Ryškėjąs jų kūrybinis braižas.

● **Vidurinių mokyklų moksleiviai** D. Britanijoje, kurie mokėsi lietuvių kalbos sekmadieninėse mokyklose ar privačiai, praėjusiais metais buvo paskatinti, kad, baigdami mokyklą, laikytų lietuvių kalbos egzaminą.

Geriausia dovana siųsti į
LIETUVĄ
Vertingiausia dovana
DOVANŲ
PAŽYMĖJIMAI
(U. S. Dollar Certificates)
PILNAI GARANTUOTA
Greitesnis Pristatymas

Tik dovanų pažymėjimai yra vertingiausia dovana ir daug geriau negu siuntiniai. Jūsų giminės tai patvirtins. Tad, kai kitą kartą planuosite siųsti siuntinį, jo vietoje siųskite DOVANŲ PAŽYMĖJIMĄ, pamatysite kaip laimingi ir patenkinti bus jūsų giminės.

TIK DOVANŲ PAŽYMĖJIMAI duoda galimybę Jūsų giminėms pirkti Vneshposyltorg specialiose dolerių krautuvėse geriausios kokybės amerikoniškų, vakarų europietiškų ir vietinių prekių. Jūsų giminės tai patvirtins.

TIK DOVANŲ PAŽYMĖJIMAI duoda galimybę jūsų giminėms pirkti LABAI SPECIALIAI NUMAŽINTOMIS KAINOMIS. Jūsų giminės tai patvirtins.

JOKIO PAPILDOMO MOKESČIO nei siuntėjui, nei gavėjui.

RUBLIAI Į USSR

Jei norite kad jūsų giminės gautų grynais rublais, mes galime tai sutvarkyti per Bank for Foreign Trade, Moscow. Jūsų giminėms pinigai bus pilnai išmokėti be jokių nuskaitymų. Pristatoma per 10-14 dienų. Tarifas yra 9 naujieji "sunkūs" rubliai už $10.00.

Persiuntimas kainuoja $2.75 siunčiant sumas iki ir 10% už sumas virš $30.00

Visi persiuntimai yra pilnai garantuoti ir apdrausti.

Užsisakykite dabar. Užsisakykite tik per
INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 E. 23rd Street
New York, N. Y. 10010

Prašykite neapmokamo katalogo.

Įgaliotil American Express Company ir Podarogifts, Inc. atstovai.

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines — Checkwriters.
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpiaustyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.
2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. VIrginia 7-7258 - 59

DULKIŲ SIURBLIŲ TAISYMAS.
Valome, ištepame, suderiname, Pakeičiame (hoses) — žarnas.

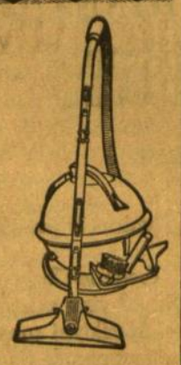

Parduodame ir taisome visų gamybų dulkių siurblius ir turime dalis, maišelius ir visus prijungimus (dalis) visų gamybų siurbliams - Electrolux, Hoover, Eureka, Kirby ir Royal bei kitų.
B. & B. DISTRIBUTING CO.
4081 So. Archer Avenue
(Archer ir California)
Chicago, Ill. 60632, Tel. 927-4702
Ved. Arvydas M. Dikinis

Platinkite "Draugą".

MOVING
Perkrausto baldus iš arti ir toli.
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629, Tel. RE 7-7083

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGĖJAMS
Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai proga. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.
3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PRospect 6-8998

KALĖDINĖS DOVANOS
pasieks greičiausiai Jūsų artimuosius
LIETUVOJE,
jei siųsite jas per
CENTRAL PARCEL SERVICE, Inc.
220 South State St., Tel. WA 2-9354
arba
2618 West 63rd St., Tel. WA 5-2466
Mūsų turimas ypatingai gausus pasirinkimas įvairiausių prekių ir mūsų patarimai palengvins tikrai vertingų siuntinių sudarymą.

Per mus galite užsakyti visus anksčiau skelbtus sovietų maisto produktus bei pramonės gaminius, išskyrus automobilius ir šaldytuvus.

Mes mielai priimame ir išsiunčiame siuntinius, sudarytus iš siuntėjų nuosavų daiktų bei maisto produktų.

Reikalaukite naujus katalogus bei muitų sąrašus. Garantuotą siuntinių pristatymą atliekame jau virš 21 metus.

O jeigu norite aplankyti Lietuvoje savo giminaičius, tai mūsų skyrius. —
— GORDON TRAVEL SERVICE, INC., —
sutvarkys Jums kelionės reikalus be jokių rūpesčių.

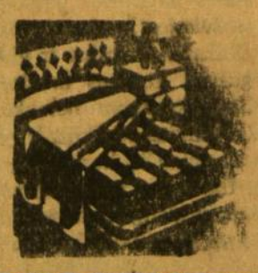

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ STAIGA
ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atdara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

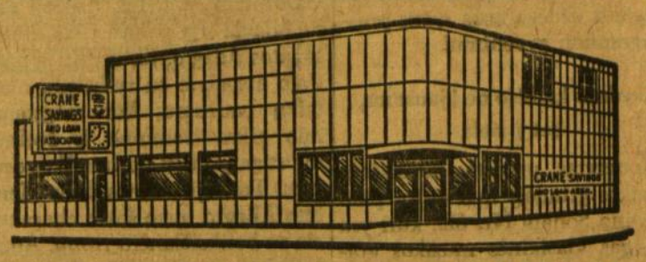

CRANE SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
B. B. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE
4¾% Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.
PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.
VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. .... 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. ir PENKTAD. ..... 9 v. r. iki 5 v. v.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)
NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES...
No-Limit on MONTHS
FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everylifeday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement pro-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Neribota guarantija: iki susidevėjimo. Ratlankiai (wheels)
Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service
2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois
Telef. — GRovehill 6 - 7777
Val.: kasdien 7 v. r.-- 7 v. v., šešt. 7 v. r. - 3 v. p.p.
Sekm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.
Savininkas MIKAS ČESAS

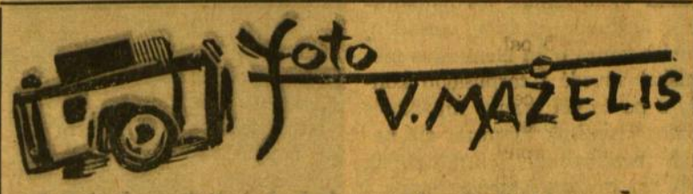

- vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus)
- portretūra
- meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai

Tel. — HY 7-4677
422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

PLANINGAS TAUPYMAS *MOKA GERUS DIVIDENDUS. PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!*

5% Mokamas už vienų metų taupymo lakštus nuo išdavimo datos ($5,000.00 ar daugiau, įdedant po $500.00)

4¾% Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

5¼% Mokamas už vienų metų taupymo lakštus nuo išdavimo datos ($10,000.00 ar daugiau, įdedant po $1,000.00)

DĖL INFORMACIJŲ KREIPKITĖS
MUTUAL Federal SAVINGS
2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILL. 60608, Tel. VI 7-7747
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4: Thursday 9 to 8: Saturday 9 to 1; Wednesday closed.
PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING *JOHN J. KAZANAUSKAS, President*

Mes mokame **5¼%** ant visų taupymo certifikatų per annum
MINIMUM SUMA $5.000.00
MIDLAND SAVINGS

4040 Archer Ave.
Chicago, Ill. 60632
Telephone CL 4-4470
FRANK ZOGAS
President

SUSIRŪPINTA DIDŽIAUSIU PASAULIO INVALIDU

Ieškoma "vaistų" pakrypusiam bokštui. Projektai plaukia iš viso pasaulio.

STASĖ SEMĖNIENĖ,
Piza, Italija

Piza, Italijos pajūrio miestas Toskanijoj, išgarsėjo visame pasaulyje ne dėl savo kurortinio grožio ar įvairiausių pramonės iš dirbinių, kaip: šilko, medvilnės, marmuro, porcelano, stiklo, skrybėlių ir daugelio kitų, bet dėl savo, laošio — pakrypusio bokšto. Mums, lietuviams, šis miestas irgi nėra svetimas, nes čia po II-jo Pasaul. karo studijavo gana daug lietuvių studentų. Čia jie negaišo veltui laiko susimetę, kaip kokie molio Motiejai, bet 1946 m. leido "Prošvaistę".

Ir šiais metais, kaip ir kiekvienais, syki į metus, lyg gydytojai prie sergančio žmogaus lovos, bir želio 19 d. susirinko Pizos universiteto civilinės inžinerijos profesoriai prie žymiausio ir didžiausio paciento pasaulyje — Pizos pakrypusio bokšto.

O šitas Italijos garsiausias pasauly invalidas — dabar jau beveik 800 metų senumo ir truputėlį rodąs persvarą prie savo 14,500 tonų kūningumo — yra tikras luošys, rodąs sugniužimo žymes ligi fatališko sugriuvimo, nebent išdygtų koks specialistas su tikru gydymu. Ir tikrieji vaistai turėtų būti atrasti neužilgo, kad išlygintų Pizos statmenišką paralyžuotąjį.

Ir nors šis susenęs pacientas dar nėra dedamas pavojingan kritiškan sąrašan, tačiau, sakoma, pereitais metais tikrinant kas metinę temperatūros lentelę, ras tas ir užregistruotas 7/10 milimetro įlinkimas Tai sako, kad imant proporcingai ketvirtadalis colio kas 10 metų, Pizos garsusis kreivas pastatas tęs savo palinkimą, ir vieną gražią dieną kokiais, sakykime 2100 metais sukris visai į dulkes.

Italai nenori tiesaus bokšto

Ir ne tai, kad šio Toskanijos miesto tėvai būtų kietai įmigę! Toli gražu nuo to! Jie patys žino perdaug gerai, kad tie milijonas su kaupu turistų, kurie atvyksta kasmet nužiūrėti bokšto (iš kurių didesnioji dalis pernakvoja mieste ir palieka tuos numylėtus dolerius), visai neužsuktų Pizon, jei bokštas sugriūtų ar būtų iš-

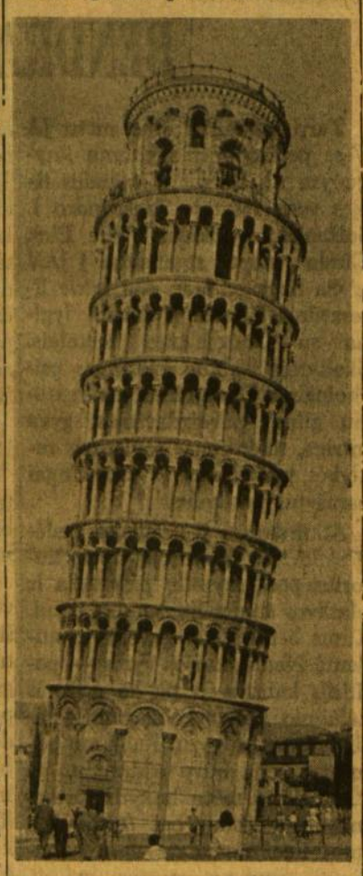

Garsusis Pizos bokštas

tiestas tiesutėlis! Ot, ir čia yra to ji didžioji problema, kad bokštas stovėtų palinkęs, kaip stovėjęs, ir viliotų turistus! Bet kaip?

Jau 1935 m. Italijos plačiažandis Benito nutarė ką nors daryti dėl to pavojingo smukimo. Būdamas veiklos vyras, diktatorius Mussolini įsakė prižiūrėtojams griebtis žygių. Jo įsakymu, buvo pripildyta cemento pažemė je aplink fundamentą, bet kai bokštas pradėjo krypti net dar daugiau, projektas buvo užmestas lentynose. Nuo to laiko Piza gauna kasmet šimtais "naminių vaistų" iš tolimiausių pasaulio užkampėlių.

Prieš keletą metų vėl buvo su darytas komitetas Pizos bokšto krypimui sustabdyti, kuris pasiūlė $10,000 tam asmeniui, kuris prisiųs praktiškiausią idėją bokštui išgelbėti. Priedo prie pinigų, dar buvo žadėta padaryti Pizos miesto garbės pieliečiu su visais garbės priedais: senoviška iškilmių eisena, pilna pompos — iškilmingumo ir viešo pagerbimo.

Paskutiniu laiku prisiųstieji gydymo pavyzdžiai, lyg kokia gaidų skalė, liejosi nuo sunkiausių techniškų mokslinių traktatų iki perdėto humoro. Pavyzdžiui, paskutiniojoje kategorijoje, gana daug žmonių parašė, sakydami, kad geriausia ir išmintingiausia būtų nieko nedaryti, nes pasaulis yra vistiek, "nustojęs pusiausviros" ir po kelių šimtų metų ar panašiai "nieko nebus ir taip, kas besirūpintų."

Pasiūlymai svarstomi, atžymimi ir sudaromi sąrašai

Visi laiškai, kurie pasiekia Pizą, netgi tie sarkazmo ar humoro pilni, yra suskirstomi pagal autoriaus kraštą. Tačiau rašėjai negauna jokio atsakymo, nors jų laiškai ir yra rūpestingai vertinami, pažymimi ir padaromi jų sąrašai.

Kai kurie būna naiviai vaikiški. Vienas rimtas "džentelmenas" iš Londono pasiūlė pastatyti vėjo mašiną 20 - 30 pėdų atstume nuo pasvirusio bokšto Dieną - naktį pučiant, anot jo, bokštas atsities. Kitas anglas, išsiuntęs savo patarimą, pats asmeniškai atsilankė su vizitu pas Pizos miesto burmistrą.

"Ekspertai" iš JAV-ių irgi netyli. Vienas amerikietis, daktaro laipsniu, Kinijoje gimęs Massachussetts Technologijos instituto profesorius, pasiremdamas savo giliu žinojimu lėktuvų ir sviedinių statyboje, davęs lig šiol tinkamiausią idėją.

Neatsilieka nei lenkai, netgi rusai buvo išjudinti — sukruto visi.

Negalima smerkti nė pačių italų — jie tikrai netinginiavo per tą laiką. Vien tik jų buvo prisiųsta 11,000 ivairiausių idėjų bei projektų. Rimčiausias iš visų — prof. Gustavo Colonetti, kuris prieš keletą metų išgarsėjo su savo planu iškelti Egipto ranito šventyklas Abu Simbele iš Aswan pylimo vandenų. Jojo egiptietiškas projektas pagaliau buvo atmestas tiktai dėl didelių išlaidų.

179 pėdų bokšto problema nuo pat pradžios

Pizos aštuonių aukštų Torre Pendente (kaip italai jį vadina) buvo problema faktiškai nuo pačios statybos pradžios 1173 m. Pirmasis architektas Bonannus (Pizos gyventojas) žinojo, kad žemės viršutinis sluogsnis nebuvo kompaktiškas — tvirtas. Taip jis pasistengė sutvirtinti fundamentą 10 pėdų pamatu iš suskaldytų, bet nesucementuotų, akmenų, 59 pėdų diametru su apvaliom sienom 13 pėdų storumo.

Kai 1184 m. išdygo pirmieji 2,5 aukštai, buvo pastebėtas pirmasis smukimas. Ir taip beveik per vieną šimtą metų darbai buvo pertraukiami ir net keletas Pizos kartų griežė dantimis, vykdydami tuos darbus.

1275 m., kai viešoji opinija pradėjo šaukte šaukti, Giovanni di Simone, kuris pats save vadino "Omnipotent", pradėjo tęsti darbus, prie kurių sustojo Bonannus. Kai jis pradėjo statyti bokštą, jis jau buvo pakrypęs 10 colių. Jis pridėjo trejetą aukštų, statydamas aukštyn vis juntamu kampu, kad atsvertų pakrypimą. O kadangi Omnipotent buvo kuprotas, kritikai prikišo, kad ir bokštą jis statė ne tiesų, o kreivą, kaip jis pats! Nebaigęs, pasipiktinęs jis metė darbą.

Prie bokšto — ligoninės tylu

Per slenkančius šimtmečius Pizos gyventojai priprato prie savo chroniško ligonio, tačiau šio 179 pėdų aukščio struktūros kiek vienas pajudėjimas yra registruojamas.

O kadangi šis bokštas, lyg koks besistiepiąs 8 aukštų vestuvinis pyragas (taip madoje JAV-ėse), vibruote vibruoja nuo mažiausio triukšmo, didelio judėjimo, gal net nuo plerpiančių motociklų garsų ar spiegiančių automobilių sirenų, — visa tai yra uždrausta netoli jo. Nutildytas ir varpinės septynių varpų skambinimas. Taipgi, dideliam mūsų nusivylimui, turistai nebegali išmėginti savo patvarumo — pėščia užlipti 292 laiptais į pat viršūnę. O dar birželio mėnesį buvo leidžiama. Visi šie suminėti dalykai, tvirtai tikima, gali tik palengvinti bei pagreitinti jo sugriuvimą.

Nors Pizos gyventojai, karštieji ir optimistiški italai, nepasiduoda pesimizmui, kad jųjų marmurinis globotinis gali subyrėti pilkoje žemėje, tačiau, nežiūrint to, jie įtaisė per šimtą foto ir filmo aparatų, kad laiku užfiksuotų, jei šis istorinis įvykis turėtų įvykti ir jųjų La Torre Pendente staiga susmuktų, kaip sukirmijusi musmirė Ir meldžiasi daugelis piziečių į savo miesto patroną šventąjį Raniero, kad jis savo tvirta dešine ranka dar vis atremtų bokštą tol, kol bus rasta praktiška išeitis jo išgelbėjimui.

V. Vaitiekūnas — Kristalai (tapyba)
Iš V. Vaitiekūno ir A. Petrikonio parodos, atidaromos rytoj, lapkričio 17 d. 4 val. popiet Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje, Chicagoje.

NAUJAS SOLŽENICINO VEIKALAS

(Atkelta iš 5 psl.)

daliais. Tačiau 1945 m., esant jam Rytų Prūsijoje, cenzoriai jo laiškuose draugui pastebėjo kritiškus atsiliepimus apie Staliną. Solženiciną areštavo, atėmė karinį laipsnį, tardė Maskvos Liubiankoje ir be teismo nusmerkė 8 metams sunkiųjų darbų lagerin ir po to — tremtin.

"Pirmasis ratas"

Kai kurį laiką jis, kaip kalinys, dirbo prie Maskvos statybų, bet vėliau buvo išvežtas į darbo lagerius Sibire. Ketverius metus, kaip matematikas, dirbo tyrimų institute, kurį vedė slaptoji policija ir kurį aptarnavo kaliniai. Čia jis gavo medžiagos savo knygai "Pirmasis ratas", vaizduojančiai kalinių ir bolševikų biurokratų gyvenimą. 1953 metais jis buvo išleistas iš darbo lagerio ir ištremtas į vieną kaimelį Kazakstane, toje pat srityje, kaip Dostojevskis. Čia Solženicinas mokytojavo kaimo mokykloje.

Naujas romanas

Jau darbo stovykloje jam buvo išimtas auglys, tik nepranešta apie jo pobūdį. Ištrėmime jis vėl susirgo. Taškente buvo padaryta operacija. Rasta vėžys. Ir po šios operacijos jis atsigavo. Iš tų patyrimų atsirado jo romanas "Vėžio kamera".

Šio veikalo siužetas: įvykiai ligoninėje (panašioje į Taškento) 1955 m. kovo mėnesį. Čia sutinkama daug carų ištremtų įvairių tautybių žmonių, o taip pat bolševikų ištremtųjų, kaip Solženicinas. Tremtinių istorijos, jų viltys atgauti teises sudaro naujos knygos turinį, nors fone yra ir daugelis kitų įvykių. Vienas iš aprašomų herojų svajoja apie galimumą nuoširdžiai pasisakyti literatūrinėje kūryboje, kitas svarsto apie biologiją Lysenkos laikotarpyje, kada šis ignorantas buvo pats vyriausias sovietinėje genetikoje. Trečias pavaizduoja sovietinio spekulianto kelią. Nemažai skiriama dėmesio Sovietų moters likimui. Karo metu žuvo 20 mil. Rusijos vyrų. Visai moterų gentkartei trūko vyrų. Tai taipgi turėjo įtakos ir į vedybas, ir į ilgesingą vienatvišką neištekėjusių gyvenimą.

Aistringas skriaudžiamų gynėjas

Savo šioje knygoje Solženicinas aistringai yra neturtingųjų, prispaustųjų, skriaudžiamųjų pusėje. Myli savo kraštą ir rūpinasi jame išaugusiu gėriu ir blogiu. Solženicinas yra stiprus rašytojas ir spėliojama, kad jo naujasis veikalas, kaip ir panašiose aplinkybėse sukurtasis Dostojevskio, gali pasaulio literatūroje patekti į klasikinės literatūros tarpą.

● Juozas Bertulis, DARIAUS IR GIRĖNO TESTAMENTAS 10 dainelių vienam, dviem arba trim balsam a cappella. Išleista autoriaus lėšomis Chicagoj 1968 m. Kaina 75 centai.

— Amerikoje yra 106 mil. gyventojų, turinčių daugiau 25 m. amžiaus.

Importuoti džiovinti grybai

Baravykai

Suverti ant šniūrelio su kotelais ir piaustyti

Parduodami urmu pristatinėtojams ir krautuvėms

Prašome rašyti ar skambinti dėl kainų:

HERBARIUM, INC.
Route 2, Box 620
Kenosha, Wisc. 53140
Tel. 414-857-2211

DĖMESIO!
DOVANŲ SIUNTĖJAMS Į LIETUVĄ IR U.S.S.R.

Mes džiaugiamės galėdami pranešti, kad sparčiai padidėjus klientų skaičiui ir veiklai mums pasisekė pasiekti tokių pagerinimų:
1. Pagreitinti užsakytų dovanų pristatymą.
2. Suprastinti Vnešposyltorg'o užsakymų vykdymo procedūros.
3. Padidinti Vnešposyltorg'o krautuvių ir sandėlių skaičių visoje U.S.S.R.
4. Padidinti visokių prekių pasirinkimą — drabužių, medžiagų, avalynės ir t.t.
5. Sudaryti naują sistemą patvirtinimui, kad užsakymai įvykdyti. Pasek pavyzdžiu tūkstančių mūsų klientų, kurie patyrė, kad dovana per

PODAROGIFTS, INC.

yra geriau negu:
A. Siuntinio siuntimas iš čia (jokio muito užsakymams per Podarogifts);
B. Money order arba banko perlaida (negalioja Specialiose Vnešposyltorg'o krautuvėse);
C. Jokių kitų primokėjimų (Vnešposyltorg' moka mums komisą).

Aplankykite mūsų Parodinę Salę New Yorke.

Siųskite savo užsakymus ar klausymus į

PODAROGIFTS, Inc.
(Vienintelis Dovanų atstovas JAV-se)
220 Park Ave. South (corner 18th Street)
New York, N. Y. 10003
Tel. 212 - 228-9547
arba į prie jo prisijungusias firmas:

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
1776 Broadway, New York, N. Y. 10019
Tel.: 212 581-6590; 212 581-7729
arba į bet kurį jų skyrių

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.
716 Walnut Street, Philadelphia, Pa. 19106
Tel.: 215 WA 5-3455
arba į bet kurį jų skyrių

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.
45 West 45th Street, New York, N. Y. 10036
Tel.: 212 CI 5-7905
arba į bet kurį jų skyrių

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
IN MEMORIAM
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS:
2533 West 71st Street Tel. 476 - 2345
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108--09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
Trys Moderniškos Koplyčios:
4330 - 34 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605 - 07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741 - 2

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GĖLINYČIA
Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų.
2443 West 63rd St., Chicago, Ill.
Telef. PRospect 8-0833 — PRospect 8-0834

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON
SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste.
Telef. — CEdarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių.

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

LACKAWICZ IR SONOS
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIrginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS
4848 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138 - 1139

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th Ave., CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1003

LAWN FUNERAL HOME
Sigmund J. Sutkus
7909 STATE RD., OAKLAWN, ILL. Tel. 636-2320

Akademinės Prošvaistės

Leidžia Šiaurės Amerikos Lietuvių Studentų Sąjunga

Redaguoja L.S.S. Centro valdyba. Rankraščius siųsti šiuo adresu "Akademinės Prošvaistės", 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629
"Akademinės Prošvaistės" išeina kiekvieno mėnesio trečiąjį šeštadienį

Š.A.L.S.S. – KAS? KAM? KODĖL?

Užsukęs kokį vakarą į Gintarą ar į Baleto salę, užklausk studentą: ką jis žino apie Š.A.L.S.S.? Tai, be abejo, jis atsakys:"O jie surengia kelis pasišokimus metuose, o kartais pasitaiko, kad būna dar ir susirinkimas prieš šokius. Bet aš vėliau ateinu, nes tie susirinkimai beprasmiški. Kam jų reikia? Jie nieko kito neišgalvoja. Tai tik laiko gaišinimas. Be kita ko, jie ir už gėrimus per daug ima". Panašaus atsakymo susilauksi ir iš "pavyzdingesnių" studentų: skautų, ateitininkų, neo-lithuanų ir kt.

Nereikia man toliau aiškinti, nes kiekvienas sutiks (bent čia Chicagoj), kad su mūsų Š.A.L.S.S. jau ne taip viskas gerai. Nusiskundimų šimtai, pagyrimų — tušti delnai, pasiūlymų šimtai, o iš konkrečių darbų lieka tik šokiai, o kitos (pavartojus tą nudėvėtą žodį "veikla") veiklos taip ir nėra. Taigi, kai reikalai taip klostosi, kyla klausimas: ar iš viso reikia studentijai tokios organizacijos (kaip Šiaurės Amerikos lietuvių studentų sąjunga?) Kokią rolę turėtų Š.A.L.S.S. vaidinti? Jeigu yra rolė, kodėl mes jos nematom ir nejaučiam?

Prieš atsakydami, pažvelkime į vieną faktą. Lietuviai studentai yra išsiskirstę po įvairias organizacijas, korporacijas, draugijas ir t.t. Labai retai tenka vienai organizacijai bendrauti su kita, nes daugumoje šios organizacijos kažkodėl apsitvėrę sienomis, nedrįsdamos nei viena, nei kita pas kaimynus užsukti. Susidaro atskiri studentų būriai, kurie ir po Š.A.L.S.S susirinkimo laikosi atitokę nuo kitų. Sąjungos uždavinys yra nugriauti šias sienas ir jų vietoj pravesti takus ir bendrąją aikštę, kur visi studentai turėtų progos kartu sueiti, pabendrauti, pasikeisti nuomonėmis, o junginiui sustiprėjus, suruošti ir įvykdyti konkrečius darbus, kuriuosna visi kolektyviai galėtų įsijungti.

Sakai, gražiai šitai skamba, parašyt tai lengva, o padaryti, tai jau kas kita.

Pažiūrėk, jau kelinti metai Sąjungos kaip ir nėr. Būna šokiai: skautai prie vieno stalo, ateitininkai prie kito, "nepriklausomieji" prie trečio. Baigias šokiai — nieko neatsiekta, nieko nepakeista, prie kito stalo neprieita.

Kam man čia rūpintis, sakai, aš priklausau savo organizacijai, kuri turi tas pačias problemas ir net neturi laiko rūpintis kokios ten "mitologinės" Š.A.L.S.S. "veikla".

Gerai pagalvok, žmogau, ar jau taip veikliai įsijungęs į savo organizaciją, kad niekam kitam neturi laiko? Pirmoj vietoj, tiesa, turėtų rūpėti tavo paties sava organizacija, o antroj vietoj — Š.A.L.S.S. Mūsų lietuvių studentijoj bendroji Sąjunga turėtų vaidinti nepaprastą rolę. Tai ne viena iš daugelio organizacijų. Taigi galim sakyt, kad kokiame stovy yra mūsų studentų organizacijos, tokiame stovy yra ir Š.A.L.S.S. Teisinga bus išvada, pasakius, kad Š.A.L.S.S. yra lyg ir veidrodis visų mūsų organizacijų. Lieka tik visom organizacijom atsistoti prieš šį "veidrodį" kartu, kad jame atsispindėtų ne pabiri asmens, o tvirtai susijungę studentai.

Užteks simbolizmo. Tai įvykdyti realybėj vis dėlto nelengva, ypač kai dabartyje organizacijos užsidarę savyje ir žiūri į Š.A.L.S.S. kaip į kitą organizaciją prieš kurią reikia "atsilaikyti". Pirmoj eilėj, įvairių organizacijų valdybos būtinai turėtų sueiti kartu (kad ir per šį suvažiavimą apie kurį dar taip mažai žinome) ir gerai išsiaiškinti ir suprasti iš ko Š.A.L.S.S. tikrumoj susideda. Gal tada bus suprasta, kad Sąjungos pulso tempas kyla ir krenta su jų pačių širdimis. Bus įdomu pamatyti, kokiu pulso taktu muš Š.A.L.S.S. suvažiavimas ir kokius "vaistus" rekomenduos "daktarai".

Jurgis Bradūnas

Įsidainavęs studentų šatrijiečių būrys su poetu Jonu Aisčiu savo korporacijos metinėje šventėje lapkričio 3 d. Jaunimo centre, Chicagoje. (Liet. foto arch.)

SUKRUSKIME IR IŠEIKIME Į DARBĄ SU NAUJAIS UŽSIMOJIMAIS

VYTAUTAS KASNIŪNAS, JR.

Po kiekvieno bendruomeninio lietuvių susibūrimo, o neseniai ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seimo, spaudoje apie tokius suvažiavimus daug prirašoma. Būna pasakyta gražių ir piktų žodžių. Gerai, kai pasisakoma kritiškai, bet mums, jauniesiems bendruomenės nariams, atrodo, kad jau ko-ne-ko, bet pykčio tai tikrai nereikia čia rodyti. Kokia gi iš to nauda. Susipykti ir piktesnį žodį pasakyti yra labai lengva. Tad ar nebūtų geriau, kad vietoje to pasakytumėme daugiau gražesnių žodžių, gal daugiau ir geriau tada vieni kitus suprastumėme. Todėl labiau, tur būt, tiktų pasakymas: kokie atstovai, toks ir suvažiavimas. Kaip nėra dviejų visai panašių žmonių, taip negali būti ir vienodų suvažiavimų.

Tas pats yra ir su Šiaurės Amerikos Lietuvių studentų sąjungos suvažiavimais. Kiek jų buvo, kiekvienas iš jų buvo skirtingas tiek turiniu, tiek forma.

Koks bus šis suvažiavimas — parodys ateitis. Lietuvių Studentų Sąjungos valdyba daro viską, kad jis praeitų kiek galima geriau. O jis įvyks lapkričio 28-30 d. Sheraton viešbuty Chicagoje.

Kokios mūsų viltys. Pirmiausia, tikimės, kad į jį suvažiuos daug studentų. Skaičius parodys, kiek mes domimės savo Sąjunga. Be to, didesniame būry ir daugiau naujų sumanymų iškyla. Paskutiniais keleriais metais Sąjungos skyriai parodė kiek mažiau organizacinės veiklos. Didelė dauguma studentų priklauso ateitininkų, neo-lithuanų bei skautų korporacijoms ir ten veikdami, užmiršta bendrosios Sąjungos reikalus.

Kągi Studentų sąjungos skyriai gali veikti, — dažnas kelia klausimą. Didesniuose miestuose, kur yra daugiau lietuvių studentų, skyriai kaip atskiras vienetas, gali pasireikšti rengdami mūsų tautines šventes, minėjimus, studijų savaitgalio dienas. Mažesnėse vietovėse gali jungtis prie bendruomenės, jiems talkindami ar ba prašydami jų talkos.

"Draugo" redaktorius Kazys Bradūnas yra metęs mums, studentams, kaltinimą, klausdamas: kas gi darosi su jais, ar jie paliko beraščiais? Galime prisipažinti, kad mums skirtas toks ir klausimas pasakymas yra teisingas. Vieni, kurie ir galėtų parašyti — nerašo. Kitiems šitai jau sunkiai sekasi, bet patys nesisten giame mokytis. O į tai mes turėtume atkreipti didžiausią dėmesį. Dauguma iš mūsų yra baigę aukštesniąsias lituanistines mokyklas, kiti išėję tą mokyklą namuose. Šiuo atveju, mes turėtume rengti specialius lituanistinius kursus, kur susirinkę šeštadieniais galėtume kelias valandas paskirti draugiškai ir pokalbinei lituanistikai, gilinantis lietuviškojo rašto visokeriopame pažinime. Chicagoje gyveną studentai galėtų tokius kursus lengviausiai organizuoti, neįnumodami ranka ir į Pedagoginį lituanistikos institutą.

Į studentų veiklą turėtų aktyviau įsijungti ir visi tie, kurie tęsia studijas magistro ar daktaro laipsniui gauti. Jie savo autoritetu ir savo įsijungimu, labai daug mums, jaunesniems, galėtų padėti.

Būtų gerai, kad susiorganizuotų ir alumnai, tie kurie jau yra baigę aukštuosius mokslus. Be kitokios bendruomeninės savo veiklos, jie galėtų būti net studentų sąjungos skyrių globėjais, o skyriai, vyresniųjų talkinami, tikrai galėtų stipriai atsistoti ant kojų.

Studentų Sąjungos skyriai turėtų suorganizuoti ir spaudos bei informacijos vienetus, kurie į amerikiečių dienraščių laiškų pus lapius rašytų įvairiais klausimais.

Kuo daugiau rašysime, tuo daugiau turėsime vilties susilauk ti, kad jie bus ten išspausdinti. Nenorėkime, kad kiekvienas mūsų laiškas jau būtų viešai paskelbtas. Bet jei iš šimto ir dešimtį atrinks — jau bus daug.

Nemažu jaunųjų akademinkų rūpesčiu leidžiamas anglų kalba žurnalas "Lituanus". Ir čia mes galėtumėme daug padėti, jei visi įsijungtumėme į jo vedamą vaju ir padėtumėme jį platinti ne tik lietuvių tarpe, bet taip pat ir amerikiečių. Pasiskirstę vietovėmis, rajonais, galėtumėme aplankyti kiekvieną lietuvišką šeimą. Jas lankydami, mes galėtume ir visuomeniniam darbui pasitarnauti. Juk daug yra šeimų, kurios nebeleidžia savo vaikų į lituanistines mokyklas, kurių jau nimas nepriklauso jokiai lietuviš kajai jaunimo organizacijai. Juos aplankydami, susipažindami ir besikalbėdami, gal ir čia ką nors laimėtumėme.

Jei miegojome — atbuskime, jei nesiryžome — pasiryžkime, o jei, atvirai pasakius, tingėjome, tai sukruskime.

Chicagos neo-lithuanės mergaitės, kurios dalyvaus jaunųjų talentų vakare lapkričio 17 d. Nuotr. M. Kasniūno

NUO "ŠATRIJOS" VIRŠŪNĖS

Studentų ateitininkų Korp! Šatrija šiais mokslo metais Chicagoje ypač smarkiai pajudėjo. Šatrijai priklauso akademinis jaunimas, kuris, nežiūrint ką bestudijuotų, domisi taipgi grožine literatūra, menu, muzika ir kitomis humanitarinėmis sritimis. Korp! Šatrijos susirinkimai visada būna gyvi, nagrinėjant kurią nors minėtų sričių problemą, ar skaitant savo kūrybos, klausantis muzikos ir patiems dainuojant, pirmoj eilėj nepamirštant Maironio dviejų posmų, kuriem patys šatrijiečiai pritaikė savą melodiją, o jie yra dabar virtę tradicine korporacijos daina, kone himnu:

Šatrija, tu didinga, daili,
Tiek amžių iš aukšto žiūrėjus,
Daug, oi daug pasakyti gali
Apie mūsų garsius pranokėjus.

Atsikvėpęs giliai krūtine,
Jei nuo kalno pažvelgsi aplinkui —
Tai tik plunksna rašyt auksine
Pavesta Lietuvos giesmininkui.

Lapkričio 3 d. Šatrija atšventė savo metinę šventę, kurioje mūsų svečiu buvo poetas Jonas Aistis. Priimta tikraisiais nariais ir įteikta jiems Šatrijos spalvos 9 studentams ir studentėms. Šventėje buvo geras ūpas: skambėjo daina, buvo skaitoma sava poezija ir beletristika, pabendrauta, pasivaišinta.

Be šventės, jau turėta ir vienas susirinkimas, skirtas M. K. Čiurlionio muzikai. Išklausyta buvo Čiurlionio simfoninė poema "Miške" ir "Jūros" ištraukos. Po to komentuota jo muzika, skaityta kompozitoriaus įdomūs laiškai. Ateityje dar planuojama skirti po vieną susirinkimą Čiurlionio tapybai ir literatūrai apie Čiurlionį svetimomis kalbomis. Vieno susirinkimo svečiu bus rašytojas Kazys Almenas: turėsim gražų pokalbį apie jo keliones Afrikoje ir gyvenimą Europoje. Rašytojas Aloyzas Baronas taipgi bus vieno studentų šatrijiečių susirinkimo svečias.

Tad visokiausiam menui linkęs ir juo besidomįs jaunimas yra kviečiamas jungtis Šatrijon. V.

MASKVOS STUDENČIŲ BENDRABUTY

Tarp labiausiai šiuo metu JAV-se perkamų ir skaitomų knygų yra tik šiemet iš spaudos išėjęs rusų rašytojo **Aleksandro I. Solženicino** veikalas **"The First Circle"**, slapta atgabentas į JAV ir čia išspausdintas. Kai kurie literatūros žinovai šį kūrinį lygina su Dostojevskio veikalais. Skaitytoją stebina ypatingas psichologinis įžvalgumas, charakterių gilus pavaizdavimas, gyva intriga, talentingas sovietinės realybės perkėlimas į kūrybingai parašytus puslapius.

Atkurdamas įvairiausios padėties Sovietų gyventojų tipus, autorius porą skyrelių pašvenčia ir Maskvos studenčių bendrabučiui. Tame bendrabuty gyvena ir studentė Nadia, kurios vyras — politinis kalinys. Ji tik ką grįžo iš kalėjimo, kur įvyko slegiantis pasimatymas su vyru. Kalėjimo administraicija buvo uždraudus pa sikalbėjimo metu laikytis rankomis ar susitikus bei atsisveikinant ilgai nematytą vyrą pabučiuoti. Sunkaus jausmo lydima Nadia grįžo į bendrabutį. Ji niekam negali pasisakyti, nes jeigu sužinotų, kad jos vyras kalėjime, jai neleistų tęsti mokslo. Ji turi sakyti, kad vyras žuvo kare.

Leiskime toliau pačiam Solženicinui pasakoti:

— Nadia grįžo ne tik nusivilusi, bet ir sutriuškinta. Ir kaip vaizdai pamažu atsiranda juodame popieriuje tamsiame fotografo kambaryje, visos tos niūrios mintys ir nujautimai, prasidėję kalėjime, dabar iškilo ir pradėjo spausti Nadios širdį.

Jis pasakė — taip, jis tai pasakė — "Tenebūnie tau staigmena, jeigu jie mane iš čia išsiųs ir mano laiškai nutruks". Jis gal būti išsiųstas toli. Tada sustotų ir šie apsilankymai, ir dabar teleidžiami tik kartą metuose. Ką ji tada darys?..

Ir argi jis nepasakė kažko apie Dievą? — vieną, kitą frazę?

Kalėjimas palaužė jo dvasią, vesdamas į idealizmą, misticizmą, mokydamas pasidavimo.

Jis keičiasi. Kai sugrįš, ji nebepažins jo.

Bet blogiausias dalykas, kurį jis pasakė, skambąs beveik grasinimu: "Per daug netikėk į baigimąsi mano kalėjimo termino. Pas mus kalinimo ilgumas toks sąlyginis dalykas". Nadia tada pravirko, tardama: "Nenoriu tavim tikėti! Tai negali būti!" Dabar, praslinkus eilei valandų, kai ji iš kalėjimo keliavo atgal skersai visą Maskvą, jos sunkios mintys tebeslėgė ją. Jokiu būdu negalėjo jų nusikratyti.

Jeigu Glebo (jos vyro) kalinimo terminas niekad nepasibaigs, kokia gi prasmė belaukti? Kam begyventi?

Ji grįžo per vėlai, kad galėtų eiti į valgyklą, ir tai ją nubloškė į visišką nusivylimą. Ji mąstė apie dešimties rublių pabaudą, kuri jai buvo užkrauta prieš dvi dieni už lipimą į autobusą per užpakalines duris. Dešimts rublių. Juk tai jai tikras pinigas šiomis dienomis...

Pasiekusi bendrabutį, ji įėjo į kambarį 418.

Ji praėjo pro Liudos nepaklotą lovą ir atsigulė savojoje, labiausiai norėdama pasilikti vienui viena.

Ant stalo gulėjo keturios krūvos jos disertacijos. Keturi mašinėle rašyti egzemplioriai. Su tuo ji turėjo nesibaigiančius vargus — braižiniai, nuotraukos, pirmas patikrinimas, antras, o dabar reikia dar ir trečio. Kaip beviltiškai, neteisėtai ji vis sulaikoma. Dabar pat ji galėtų atlikti tą "specialų" perdirbimą, kuris atneštų jai ramybę ir gerą algą. Bet tai reikštų užpildyti tą baisų aštuonių puslapių saugumo klausimų lapą... Atsakyti viską teisingai, kaip yra , reikštų išmetimą jos dar šios savaitės pabaigoje iš universiteto, iš bendrabučio, iš pačios Maskvos.

Tiesa, ji galėtų paimti ištuoką. Gleb tuo reikalu nedavė patarimo.

Jos svaigstančios, skaudančios smegenys negalėjo rasti išeities.

Ežika pataisė lovą, kaip tik geriau galėjo. Gerai padaryti ji neįstengė, nes visą gyvenimą jai tą atlikdavo tarnaitės. Tada ji užsidėjo raudonos pudros ir išėjo į Lenino biblioteką.

Muza bandė skaityti, bet ji neįstengė susikoncentruoti. Ji pastebėjo Nadios gilų liūdesį, susirūpinusi sekė ją, bet negalėjo savęs prisiversti jos paklausti, kodėl.

Daša svyravo — pradėt jai laidyti drabužius, ar ne. Ji niekada ilgai negalėjo ramiai nusėdėti...

Paruošė **J. Prunskis**

—o—

PARAMA MOKYKLOMS

Illinois valstybė 1968-1969 mokslo metais duos paramos valdinėms mokykloms arti $354 milijonų. Kiekvienam mokiniui tos paramos atitenka apie $400.

VASARĄ PRISIMENANT

Korp! Neo-Lithuania vienuoliktoji ir skaičiumi didžiausia stovykla praėjusią vasarą buvo surengta New York valstijoje, keleta mylių nuo Vermont, prie Diamond Point miestelio, ant Lake George kranto. Vasarvietė vadinasi Blue Manor, jos savininkai yra p. Slivinai. Lake George yra ežeras Adirondack kalnuose. Gamtos atžvilgiu vietovė yra nepaprastai graži. Skaidrus ežeras yra apsuptas iš visų pusių pušynais ir kalnais. Stovykla prasidėjo rugsėjo 1 d.

Stovyklos vadovybę sudarė filist. in .žV. Izbicas ir Kęstas Cicėnas. Jiems talkino filist. E. Modestavičius ir filist. Regina Česaitė.

Stovyklos numatyta programa buvo įdomi ir praėjo labai sklandžiai. Kasdien buvo dvi paskaitos. Viena iš ryto, kita po pietų. Vakarais buvo rengiami laužai, vaidinimai, vyko literatūros vakarai ir t.t.

Pirmą dieną, stovyklautojams suvažiavus gana velokai, liko laiko tik vakarinei programai — susipažinimo vakarui.

Antrą dieną kol. fil. Vyt. Abraitis ir J. Jurkūnas įdomiai pasidalino mintimis apie vieningą lietuvių veiklą tarpe amerikiečių ir kartu paryškino aktualiuosius korporacijos uždavinius.

Trečią dieną kol. fil. dr. Noakas išryškino lietuvių kalbos reikšmę ir jos išlaikymo svarbą. Kol. Matulionis pasidalino mintimis, apie padalinio valdybų ir korporantų pareigas. Dieną užbaigėm kaukių baliumi.

Ketvirtoji diena — fuksų diena. Junjorai, nors "laimėjo" daugelį bausmių, bet ir daug ko išmoko. Inž. Stelmokas skaitė paskaitą apie tautinę architektūrą, o kol. fil. dr. Stankus pasidalino mintimis apie lietuvių likimą Amerikoje ir apie mūsų studentų uždavinius. Vakare įvyko teismas, praėjęs labai linksmoje nuotaikoje.

Penktąją dieną, rašytojas V. Alantas aiškino Korp! Neo-Lithuanijos šūkio "Pro Patria" aspektus. Vėliau buvo simpoziumas, dalyvaujant rašyt. V. Alantui ir kol. Antanavičiui ir E. Juodvalkytei. Jie diskutavo masių kultūros klausimais. Vakare — alutis ir merginų arbatėlė.

Šeštą dieną kol. fil. Edas Modestavičius kalbėjo apie Korp! Neo-Lithuanijos reprezentacinius vienetus, jų uždavinius, tikslus ir reikšmę, iškeldamas orkestro, krepšinio komandos ir tautinių šokių grupių veiklą. Paskutinė paskaita buvo fil. dr. A. Budreckio. Jis iškėlė aktualiuosius klausimus, pabrėždamas tai už ką mes jaunieji lietuviai turime kovoti ir kaip kovoti.

Paskutinė vakarinė programa buvo tradicinis literatūros vakaras, praėjęs kūrybingai ir gražiai.

Gaila, bet priartėjo septintoji diena. Jau ryte stovykla pasibaigė ir jos dalyviai pradėjo atsisveikinėti.

Iki pasimatymo 12-tojoj Neo-Lithuanijos stovykloje.

V. K.

Chicagos Neo-Lithuania šokių grupės vyrai dalyvaus jaunųjų talentų vakare lapkričio 17 d. Nuotr. M. Kasniūno

● **Žemaitijos liaudies menininkų darbų paroda** suruošta Mažeikiuos. Buvo išstatyta liaudies menininkų tapybos, skulptūros, metalo, gintaro darbai.

ŠIAURĖS AMERIKOS LIETUVIŲ STUDENTŲ SĄJUNGOS SUVAŽIAVIMAS ĮVYKSTA CHICAGOJE LAPKRIČIO 28-30 D. SHERATON VIEŠBUTY